

GWI Beleid

2002
2006

Geschiedt wonen voor iedereen

GWIBeleid 2002
2006
Geschikt wonen voor iedereen

Inspanningen en resultaten GWI-Beleid 2002-2006 en nieuwe opgave

januari 2007

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Inzicht in vier jaar beleid GWI	3
1.2	Beleid 'Geschikt wonen voor iedereen'	3
2.	Algemeen doel GWI beleid	5
2.1	Inhoud rapportage	7
3.	Bevolking	9
3.1	Bevolking 2006 en prognose	9
4.	Wonen	13
4.1	Criteria wonen	13
4.2	Eisen aan huisvesting	15
4.3	De opgave voor wonen	16
5.	Woonomgeving	19
5.1	Criteria woonomgeving	19
5.2	Inrichting en beheer openbare ruimte	21
5.4	De opgave voor de woonomgeving	22
6.	Zorg en welzijn	25
6.1	Criteria zorg en welzijn	25
6.2	Aandacht voor doelgroepen welzijn en zorg	29
6.3	De opgave voor zorg en welzijn	31
7.	Activiteiten en inspanningen	33
7.1	Activiteiten en inspanningen 2002-2006	33
8.	Integrale toetsing	35
8.1	Integrale toetsing woongebieden	35
9.	Samenvatting ontwikkelingen en opgave	41
9.1	Ontwikkelingen in periode 2002-2006 en opgave	41
	Bijlagen	43

Uitgebracht door: Onderzoek en Informatie

Projectnummer: 1051

In opdracht van: Gemeente Breda, Vakdirectie Maatschappelijke Ontwikkeling

Inleiding

1.1 Inzicht in vier jaar beleid GWI

In 2002 is de eerste gebiedsbeschrijving voor de 15 woongebieden van 'Geschikt wonen voor iedereen' (GWI) verschenen. Het geeft een beeld van de woongebieden voor wonen, woonomgeving, zorg en welzijn met sterke en zwakke punten en ontwikkelingen. Op basis van prioriteiten zijn voor de 15 woongebieden beleidsactiviteiten geformuleerd. Beleid dat, in samenwerking met verschillende partijen, tot stand is gekomen.

Na vier jaar is het de vraag wat bereikt is en welke opgave resteert. Het dient een vergelijking te zijn van de feiten en vooral meningen van 2002 en 2005 en wat de opgave voor de komende jaren zal zijn.

Onderzoek en Informatie is gevraagd om de inspanningen (prestaties) en resultaten (effecten) van 4 jaar GWI beleid, stedelijk maar ook naar woongebieden, in beeld te brengen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om het GWI beleid te evalueren. De nadruk ligt op het bereikte resultaat en de opgave voor de komende jaren.

1.2 Beleid 'Geschikt wonen voor iedereen'

Geschikt wonen voor iedereen is een integrale visie op gebied van wonen, woonomgeving, zorg en welzijn om mensen zolang mogelijk in hun eigen woongebied te laten wonen. Het richt zich op de realisatie van een geschikt woonmilieu voor iedereen. Binnen dit beleid gaat extra aandacht uit naar ouderen en mensen met een beperking (lichamelijk, verstandelijk of psychisch).

Integrale samenwerking tussen organisaties, die actief zijn op het gebied van wonen, zorg en welzijn, wordt gezien als de beste methode om te komen tot de realisatie van deze doelstelling. In het kader van dit beleid is Breda verdeeld in 15 woongebieden (zie figuur 1). De ruimtelijk begrensde gebieden zijn opgebouwd uit meerdere buurten en hebben een gemiddelde omvang van ongeveer 10.000 inwoners. Centraal binnen het beleid staan de Centrale Zones. De Centrale Zone is het kloppend hart van het gebied waarbinnen alle voorzieningen op het gebied van wonen, zorg, welzijn en voorzieningen voor de dagelijkse levensbehoeften geconcentreerd zijn.

Algemeen doel GWI beleid

De algemene doelstelling van het programma GWI is het geschikt maken van wijken en buurten om mensen in staat te stellen zo lang mogelijk zelfstandig en prettig te blijven wonen.

Hierbij zijn uitgangspunten geformuleerd:

- een goed woonmilieu voor alle bevolkingsgroepen;
- extra aandacht voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen met beperkingen;
- geen segregatie van specifieke groepen maar integratie;
- regulier vóór speciaal.

Er zijn hiervoor twee middelen beschikbaar;

1. het ruimtelijk en organisatorisch GWI-concept en
2. de meetlat om de (kwaliteits)tekorten in het woonmilieu te kunnen benoemen.

Het ruimtelijk concept is gebiedsgewijs opgebouwd rond de Centrale Zones: het kloppend hart van het gebied waar de belangrijkste voorzieningen op het gebied van dagelijkse levensbehoeften, welzijn en zorg zijn geconcentreerd.

De meetlat bestaat uit de GWI-normering op basis van het STAGG-model en IWZ normen. Elk gebied is getoetst aan objectieve (feiten) en subjectieve (meningen) criteria op het gebied van wonen, woonomgeving en welzijn zorg, zie bijlage 4. De balans per gebied levert de opgave op ten aanzien van het wegwerken van kwaliteitstekorten. De resultaten zijn per gebied uitgewerkt in de 'Stedelijke toetsing' Onderzoek en Informatie, november 2002.

Ook de organisatorische infrastructuur is gebiedsgewijs van opzet. Het doel is het realiseren van een op de vraag aansluitend samenhangend aanbod op gebied van wonen, zorg en dienstverlening volgens het GWI-concept.

Voor de uitwerking van de gebiedsgerichte organisatorische infrastructuur ligt er geen blauwdruk. Per gebied geven partijen hieraan in onderling overleg vorm. Samenwerking is hierbij geen doel op zich. Het gaat erom dat partijen elkaar vinden op de gedeelde GWI-visie, intekenen op concrete bijdragen aan de realisatie van de opgave en afspraken vastleggen op welke wijze zij hierbij tot afstemming en samenwerking komen.

De gemeente vervult in samenwerking met het Zorgkantoor de regisseursrol. Om ervoor te zorgen dat voorzieningen aansluiten bij de behoeften van de wijk is het permanent samen met de bewoners overleggen en evalueren voorwaarde.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is:

In beeld brengen van inspanningen en resultaten van het GWI beleid 2002-2006 in de stad (en de 15 woongebieden). Uit de vergelijking van vraag en aanbod moet ook de opgave voor de komende jaren naar voren komen.

De resultaten worden gemeten door de feiten en meningen van 2002 en 2005 met elkaar te vergelijken. De inspanningen van het GWI beleid zijn op te maken een inventarisatie van activiteiten en projecten die in het kader van GWI zijn opgestart. Nadrukkelijk zal het ook moeten gaan om de inspanningen die organisaties hebben geleverd in de vorm van samenwerking om beleid tot stand te brengen.

Uitwerking en uitgangspunten

De **resultaten** zijn af te leiden uit de feiten en meningen op gebied van wonen, woonomgeving, zorg en welzijn. Aan de hand van de ontwikkelingen in de periode 2002-2006 kan aangegeven worden of er sprake is van een verbetering. Aan de gebiedsbeschrijvingen ligt een normenstudie ten grondslag. Deze normenstudie heeft geresulteerd in de criteria en normen voor de woongebieden. De bij de toetsing van de woongebieden gebruikte criteria en normen zijn in grote lijnen nog geldig en worden niet aangepast.

Er wordt geen volledige nieuwe inventarisatie van feiten en meningen uitgewerkt. Op een paar beleidsterreinen hebben weinig ontwikkelingen plaatsgevonden en is dus geen nieuwe toetsing nodig. Voor andere onderdelen (voorzieningen) ligt er op dit moment al een uitgebreide zoals de rapportage Sociale Infrastructuur. De toetsing van de gekozen Centrale Zones kunnen in dat kader worden uitgewerkt. In overzicht 1. is aangegeven welke onderdelen van de 'Stedelijke toetsing' al dan niet geactualiseerd zijn. Naast het stedelijk beeld is waar mogelijk ook de situatie voor de 15 woongebieden geactualiseerd. In de figuren en bijlagen zijn de gegevens die níét zijn aanpast gestippeld weergegeven. Bij de stedelijke toetsing van 2006 zijn de resultaten van 2002 wel meegenomen.

► **Overzicht 1:** Onderdelen van stedelijke toetsing die geactualiseerd zijn

Geactualiseerd in 2006	Niet geactualiseerd
1. Inspanningen en activiteiten	I. Normen en criteria
2a. Meninge van wonen; woonomgeving, zorg en welzijn (W5,W6,W7 O2, Z5 t/m Z9)	II. Feiten wonen; seniorenscor (W3 en W4)
2b. Aanvullingen op mening	III. Feiten en mening; van alle potentiële Centrale zones (Cz1 t/m CZ9)
3a. Feiten wonen (W 1 en 2); met verdere definiëring woonzorgvoorzieningen)	IV. Feiten woonomgeving; aanwezigheid voorzieningen woonomgeving (O1)
3b. Feiten wonen; fysieke geschiktheid woningen op basis van nieuwe woningcriteria (ipw w3 en w4)	V. Feiten zorg en welzijn; aanwezigheid zorgvoorzieningen (Z1 en z4)
4. Feiten zorg en welzijn; ouderen op bijstandsniveau (Z3)	
5. Vraag/aanbod zorgvoorzieningen en ontwikkeling van extramuralisering (Z2)	

Alleen het criterium seniorenscor voor vitale ouderen en ouderen met lichte beperkingen is niet meer meegenomen. Hiervoor is het criterium aanpasbare woningen overgebleven. Dit om aan te sluiten bij het geformuleerde beleid in de Nota Kwaliteit Wonen (november 2005) die voor de fysieke geschiktheid van de woning gekozen heeft voor aanpasbaar bouwen als norm.

Om de mening van ouderen te achterhalen is er in het voorjaar 2006 een grootschalig belevingsonderzoek gehouden onder ruim 1.500 55 plussers. De omvang van de steekproef is zodanig dat de resultaten stedelijk zeer nauwkeurig (afwijking van 2 a 3%) en voor woongebieden indicatief (afwijking van 5 a 10%) zijn. In de vragenlijst zijn nieuwe onderwerpen meegenomen die vanuit voortschrijdend inzicht zijn toegevoegd. Van het belevingsonderzoek is een aparte rapportage beschikbaar 'Woonmilieu ouderen 2006', publicatienummer 1374, Onderzoek en Informatie, augustus 2006.

Om de toekomstige opgave te berekenen en inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de bevolking in woongebieden is een bevolkingsprognose voor de woongebieden opgesteld. Rekening houdend met woningbouwplanning mei 2006 is een bevolkingsvoortuitberekening gemaakt voor 2020. Vanwege de woningbouwplannen in de buitengebieden is het buitengebied van Teteringen aan Teteringen toegevoegd, de Stadsdonken aan Hoge Vucht en buitengebied Bavel aan Bavel.

Om de **inspanningen** van 4 jaar GWI beleid in beeld te brengen, zijn de inspanningen van partijen onderzocht. Naast de stedelijke activiteiten zijn ook de activiteiten per woongebied in beeld gebracht. Bij de inventarisatie gaat het om plannen en activiteiten die een relatie met GWI hebben. De inventarisatie is enerzijds kwantitatief (in beeld brengen van plannen) en anderzijds kwalitatief door de belangrijkste betrokken partijen te bevragen naar hun inspanningen in de woongebieden in de periode 2002-2006. De inventarisatie beoogt geen volledig beeld te geven. Bij de uitwerking van het manifest met verschillende partijen en het GWI-beleid in woongebieden kan de inventarisatie als onderlegger gebruikt worden.

2.1 Inhoud rapportage

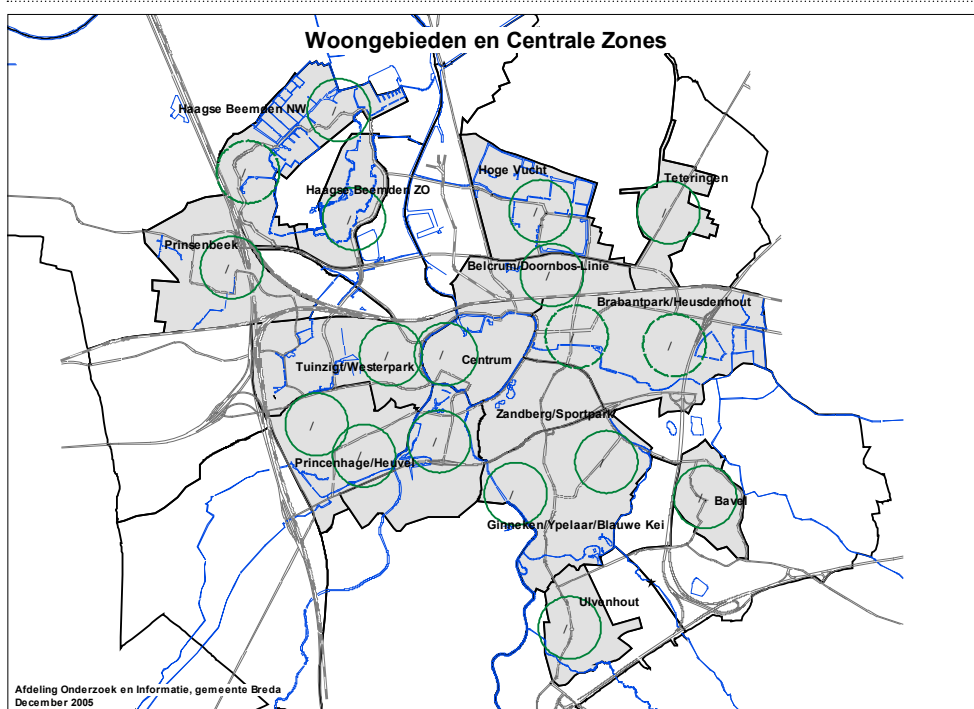
Voor wonen, woonomgeving en zorg/welzijn wordt een beeld gegeven van de situatie in 2006. Dit gebeurt aan de hand van de in 2002 ontwikkelde criteria voor 'Geschikt wonen voor iedereen'. Daarmee is het mogelijk om de ontwikkelingen in de periode 2002-2006 voor de 15 woongebieden te geven. Aanvullend is per thema nieuw materiaal toegevoegd dat op basis van voortschrijdend inzicht is meegenomen bij het onderzoek woonmilieu ouderen.

Per thema is ook de ontwikkeling van relevante activiteiten belicht. Het gaat hier om de ontwikkeling van de volgende activiteiten:

- Wonen > ontwikkeling nieuwbouw
- Woonomgeving > ontwikkeling herinrichting straten + gele voetpaden.
- Zorg/welzijn > ontwikkeling bereik risico-ouderen activiteiten SOB

In hoofdstuk 7 zijn de inspanningen en activiteiten opgenomen die gerelateerd kunnen worden aan het beleid van 'Geschikt wonen voor iedereen'. In sommige gevallen is er echter geen duidelijk scheiding in GWI of regulier beleid. In het afsluitend hoofdstuk zijn de resultaten van de integrale toetsing van woongebieden weergegeven.

▷ **Figuur 1:** Woongebieden en centrale zones

Bevolking

3.1 Bevolking 2006 en prognose

Het door de gemeente gebruikte bevolkingsprognosemodel houdt rekening met alle mogelijke aspecten die van invloed zijn op de bevolkingsontwikkeling per buurt. Samenstelling van bevolking, vruchtbaarheid, sterfte, interne en externe migratie, woningvoorraad, gemiddelde woningbezetting, leegstand etc worden afzonderlijk per buurt geanalyseerd en naar de toekomst toe vertaald. Aanvullend wordt onder meer gebruik gemaakt van CBS veronderstellingen over de ontwikkeling van geboorte, sterfte en buitenlandse migratie. Daarnaast wordt rekening gehouden met specifieke ontwikkelingen op het terrein van de gezinsverdunding, de woningbouw, de herstructurering en de frictieleegstand per buurt. In de prognose zijn de woningbouwplannen meegenomen die (vrijwel zeker) doorgaan volgens de stand van zaken van augustus 2006. In de woningbouwplannen is ruim de helft ingeruimd voor de bouw van appartementen. Voor de gemeente als totaal wordt uitgegaan van een netto woningtoename van:

- 3.100 woningen in de periode 2006 t/m 2009;
- 3.750 woningen in de periode 2010 t/m 2014;
- 3.800 woningen in de periode 2015 t/m 2019.

De woningbouw is verspreid over een groot aantal buurten. De grotere nieuwbouwlocaties zijn; de centrumbuurten (City, Chassé); Spoorzone (Stationsbuurt, Belcrum, Doornbos-Linie); Hoge Vucht; Breda-oost (Brabantpark, Sportpark, Heusdenhout, Ijpelaar) Heuvel; Emer; Bavel (buitengebied); Nieuw Wolfslaar; Teteringen en Prinsenbeek.

Toename ouderen

De prognose 2006 geeft aan dat de bevolking van Breda volgens het huidige woningbouwscenario zal groeien van circa 170.000 inwoners in 2006 naar ruim 186.000 inwoners in 2020. Dit betekent een toename van 10%.

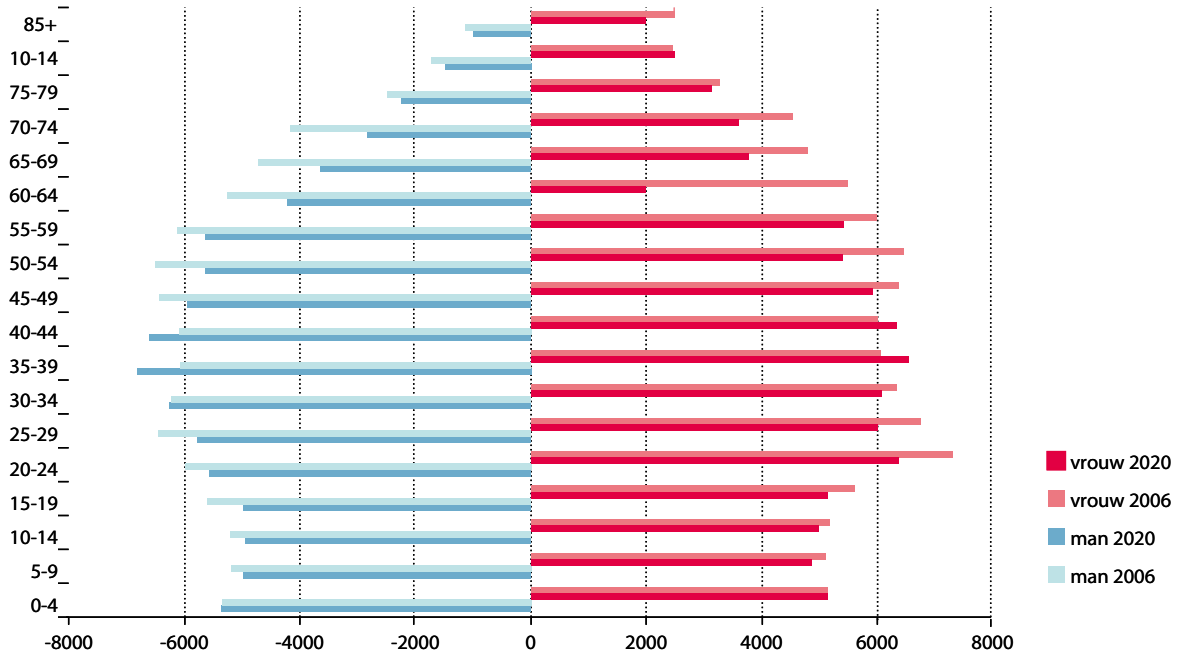
De bevolkingstoename verschilt naar leeftijdsgroep. Tabel 1 en figuur 2. geven een beeld van de ontwikkeling van de leeftijdsopbouw in 2006 en 2020.

► **Tabel 1:** Ontwikkeling leeftijdsgroepen 2006-2020

Leeftijdsgroep	2006 (abs)	2020 (abs)	2006 (index)	2020 (index)
0-54 jaar	125.031	131.328	100	105
55-64 jaar	19.494	22.964	100	118
65-74 jaar	13.380	18.451	100	138
75 plus	11.978	13.613	100	114
Breda totaal	169.883	186.356	100	110

▷ **Figuur 2:** bevolkingsprognose naar leeftijdsgroepen

**Bevolkingsprognose totaal Breda
mannen - vrouwen 2006-2020**

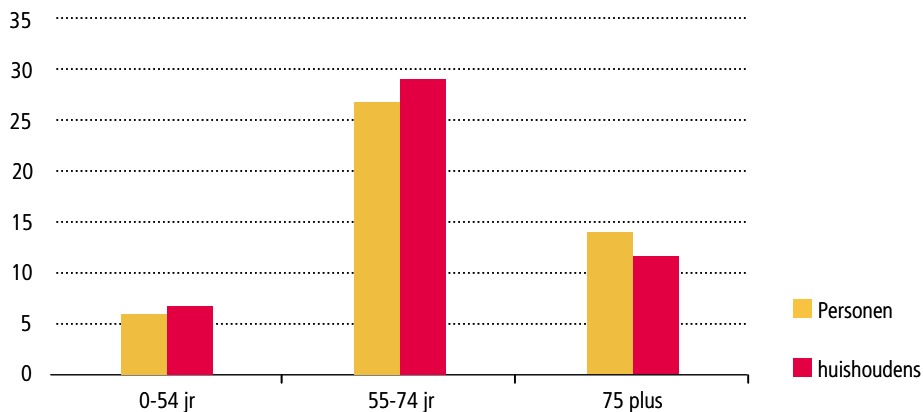
De toename van de leeftijdsgroepen boven de 45 jaar geeft de overgang aan in de ontwikkeling naar een ouder wordende bevolking. De tabel geeft een samenvattend overzicht. Het aantal 55 plussers stijgt met ruim 22% van 44.850 naar 55.000. Binnen de totale bevolking groeit het aandeel van deze groep van ruim 26% in 2006 naar circa 30%. De groep van 65-74 jarigen neemt het sterkst toe. Pas op de langere termijn is sprake van een grotere toename van de 75 plussers ("dubbele vergrijzing").

Toename kleinere huishoudens

De geschetste bevolkingsontwikkeling heeft grote maatschappelijke gevolgen, met name voor de terreinen wonen en zorg. Daarbij is niet alleen de toename van bevolking, maar ook de toename van het aantal huishoudens van belang.

Mede door de vergrijzing neemt de komende jaren het aantal eenpersoonshuishoudens verder toe bij een afname van de gezinnen met kinderen. Door deze "huishoudenverdunning" is de toename van het aantal huishoudens in 2020 met 14% belangrijk groter dan de toename van bevolking (10%).

▷ **Figuur 3:** toename personen en huishoudens tot 2020 (in procenten)

De grafiek toont de procentuele toename van personen en huishoudens per leeftijdsgroep. Het aantal huishoudens neemt sterker toe bij de leeftijdsgroepen tot 75 jaar.

Bij de 75- plussers is sprake van een sterkere toename van bevolking dan van huishoudens. Dit houdt verband met de hogere levensverwachting. In vergelijking met de huidige situatie neemt de gemiddelde huishoudengrootte bij deze groep ouderen zelfs nog iets toe.

De leeftijd, de gezondheid en de huishoudenvorm spelen een belangrijke rol in het verhuisgedrag van ouderen. Van de 55-74 jarigen woont een groot deel nog in de "oude" eengezinswoning, ouderen boven de 75 jaar wonen juist minder vaak in een eengezinswoning. Met name de 75 plussers betrekken vaker een specifieke woning voor ouderen. Dit kan een zelfstandige woonruimten zijn van een flat met lift tot een specifiek woning met zorg. De positie van ouderen op de woningmarkt wordt bepaald door de mogelijkheden die zij hebben.

In de berekening van de opgave van woonvormen en zorgarrangementen is gebruik gemaakt van de bevolkingsvoorberekening naar woongebieden (bijlage 7).

Wonen

4.1 Criteria wonen

Voor de feiten en meningen van wonen zijn in 2002 zeven criteria vastgesteld. In bijlage 6a. zijn de cijfers van deze criteria voor 2006 uitgewerkt. Hierbij moet worden aangetekend dat voor de feiten nog geen nieuwe cijfers zijn opgenomen van de aanwezigheid van specifieke woonvormen en de fysieke geschiktheid van woningen. Deze inventarisatie (als uitwerking van Nota Kwaliteit wonen) met een bijstelling van de definities loopt nog. Bij de behoefte- en capaciteitsberekening is dan ook uitgegaan van de definities en normeringen van 2002. Door het weglaten van het criterium seniorenscore, met hoge eisen voor de geschiktheid, is het beeld in 2006 positiever dan in 2002.

De behoefteberekening voor 2006 en 2020 naar woonvormen voor ouderen en mensen met functiebeperkingen heeft plaatsgevonden met leeftijdspecifieke cijfers. In de prognose is wél rekening gehouden met woningbouwplannen maar niet met een toedeling aan specifieke woonvormen.

Bij **specifieke woonvormen** (zie bijlage 1.) gaat het om; 1. intramuraal, 2. clusterwonen, 3. begeleid en beschut wonen, 4. zelfstandig in woonzorgcomplex en 5. individueel wonen met zorg. Bij het criterium de fysieke geschiktheid van woningen gaat het om aanpasbare woningen (norm Innovatieprogramma Welzijn en Zorg;IWZ). Dit zijn de specifieke woonvormen én de woningen met een zodanige maatvoering dat ze later op relatief eenvoudige en goedkope wijze aangepast kunnen worden (mogelijk geschikt).

In figuur 4. is het beeld van 2006 van de criteria weergegeven met de ontwikkelingen zoals die in 2002-2006 hebben plaatsgevonden.

► **Figuur 4:** beeld en ontwikkeling criteria wonen in woongebieden

Criteria woning	Feiten Wonen			
	Specifieke woonvormen 2006 saldo aanbod-vraag	aanpasbare woningen (incl. specifiek 2006 (% t.o.v. norm)	Beeld 2006	Ontwikkeling 2002-2006 specifiek en aanpasbaar
1 Prinsenbeek	--	--	--	-
2 Haagse Beemden NW	++	-	+	-
3 Haagse Beemden ZO	-	-	-	--
4 Hoge Vucht	+	++	+	+/-
5 Belcrum/Doornboslinie	+/-	-	-	++
6 Teteringen	+/-	-	-	+
7 Tuinzigt/Westerpark	--	-	-	+/-
8 Centrum	++	++	++	+/-
9 Brabantpark/Heusdenhout	--	+/-	-	-
10 Princenhage/Heuvel	++	+/-	+	+/-
11 Boeimeer/Ruitersbos	++	++	++	+/-
12 Zandberg/Sportpark	-	-	-	-
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe kei	++	+/-	+	+/-
14 Ulvenhout	-	-	-	+
15 Bavel	+/-	-	-	+/-

Legenda

Beeld 2006

++	zeer goed
+	goed
+/-	middelmatig
-	minder
--	slecht

Ontwikkeling 2002-2006

++	zeer sterk
+	sterk
+/-	middelmatig
-	zwak
--	zeer zwak

Criteria woning	Meningen Wonen				
	eigen woning niet geschikt voor ouderen	eigen woning geschikt voor (minder) vitale ouderen	Ouderen die problemen verwachten met zelfstandig wonen	Beeld 2006	Ontwikkeling 2002-2006
1 Prinsenbeek	+/-	+/-	-	+/-	-
2 Haagse Beemden NW	-	+	+	+	-
3 Haagse Beemden ZO	++	--	--	--	--
4 Hoge Vucht	++	-	-	+	+/-
5 Belcrum/Doornboslinie	--	+/-	--	--	+/-
6 Teteringen	+	-	-	-	--
7 Tuinzigt/Westerpark	++	+	-	+	+
8 Centrum	++	+	+/-	+	+
9 Brabantpark/Heusdenhout	++	+/-	++	++	+
10 Princenhage/Heuvel	--	-	+/-	-	--
11 Boeimeer/Ruitersbos	+	++	--	+	++
12 Zandberg/Sportpark	+/-	-	+	+/-	+/-
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe kei	-	+/-	+/-	+/-	-
14 Ulvenhout	++	-	+	+	--
15 Bavel	--	+/-	-	-	+/-

Legenda

Beeld 2006

++	zeer goed
+	goed
+/-	middelmatig
-	minder
--	slecht

Ontwikkeling 2002-2006

++	zeer sterk
+	sterk
+/-	middelmatig
-	zwak
--	zeer zwak

Uit bijlage 6a. en figuur 4. is af te lezen dat het beeld en de ontwikkeling van de feiten van het wonen positief is. Het aanbod van specifieke woonvormen in Breda is met 4% toegenomen van 8.938 in 2002 naar 9.278 in 2006. Op basis van leeftijdsspecifieke normen is ook een behoefteberekening (vraag) gemaakt. De opgave voor de toekomst naar woongebieden en specifieke woonvormen is af te leiden uit het saldo van vraag en aanbod 2006 (zie ook bijlage 1, 6a en figuur 4.);

► Tabel: Opgave woonvormen

	2006	2020
Aanbod specifieke woonvormen	9.278	9.278
Berekende vraag naar specifieke woonvormen	8.201	9.515
De opgave: Saldo aanbod minus vraag	+1.077	- 237

De situatie in 2006 is per saldo niet verbeterd. Ten opzichte van de berekeningen van het saldo van vraag en aanbod in 2002 is de opgave nu iets groter geworden. In 2006 is het overschot met 100 woningen afgenomen en voor 2020 met ruim 600 woningen. Wel zijn er in sommige woongebieden en van specifieke woonvormen tekorten. Bij de specifieke woonvormen is het ook de opgave om te komen tot kleinschalige woonvormen. Met de bouw van specifieke woonvormen kan in de komende jaren het tekort in 2020 worden ingelost.

Het aantal fysieke geschikte woningen is door nieuwbouw in de vorm van aanpasbare woningen toegenomen met 5% van 16.000 naar 20.444. Dit is 1% boven de norm van IWZ. Zoals in de opzet van het onderzoek is gesteld, komt een aangepaste behoefte berekening naar nieuwe woonvormen en de geschiktheid van woningen nu niet aanbod. Volgens de definitie van de fysieke geschiktheid van woningen van 2002 zijn er in acht van de 15 woongebie-

den tekorten. Uit een nieuwe inventarisatie naar de fysieke geschiktheid van woningen moet blijken hoe de stand van zaken nu is.

Voor 2006 kan gesteld worden dat er genoeg specifieke woonvormen zijn maar dat de aanwezigheid van specifiek kleinschalige woonvormen en geschiktheid in een aantal woongebieden te wensen over laat.

Uit de **meningen** van ouderen kan afgeleid worden dat de beleefde geschiktheid van de woning er niet beter op is geworden. Meer ouderen vinden hun eigen woning niet geschikt voor minder valide ouderen. Een positief punt is dat minder ouderen problemen verwacht met het zelfstandig wonen.

Aanvullend is, in het onderzoek naar 'Woonmilieu ouderen 2006', een aantal aspecten van het wonen onderzocht:

1. Bezwaren van de woning
Aan ouderen is gevraagd op welke onderdelen de woning niet voldoet. Ten opzichte van 2002 geef meer ouderen aan dat de woning geen aanpassingen heeft en het te veel onderhoud vergt. De trap is het grootste bezwaar maar minder als voorgaande jaren.
2. Verhuisplannen
Van de zelfstandige ouderen heeft 15% op dit moment verhuisplannen. Voor een groot deel zijn die ook concreet in de vorm van een inschrijving bij woonloket (9%) of CIZ (1%).
3. De ideale woning
Aan alle ouderen is gevraagd naar hun ideale woning. 55-64 jarigen hebben de voorkeur voor een eengezinswoning, 75-plussers een ouderenflat of aanleunwoning.

► **Tabel:** Favoriete woontype

	Totaal	55-64	65-74	75+
Eengezinswoning	21%	28%	19%	13%
Flatwoning bestemd voor ouderen	16%	11%	19%	21%
Flatwoning met jong en oud	15%	18%	15%	11%
(Steunpunt/ aanleun)woning voor ouderen	14%	8%	18%	19%
Speciale woonvorm voor ouderen	4%	2%	3%	9%
Woongroep ouderen	1%	0%	1%	1%
Anders*	14%	20%	11%	8%
Geen voorkeur	14%	12%	14%	16%
Totaal	100%	100%	100%	100%

* vaak gelijkvloerse woning op begane grond, huidige woning of vrijstaande woning

4.2 Eisen aan huisvesting

De opgave voor wonen is de woongebieden in Breda levensloopbestendig maken. Dat kan door meer flexibiliteit in de woningvoorraad en een betere afstemming van vraag en aanbod door kwalitatieve verbeteringen in de bestaande voorraad. Daarbij wordt extra aandacht gegeven aan groepen huishoudens waarvan de kansen op de woningmarkt onder druk staan. Door nieuwbouw en aanpassing van de voorraad (opplussen) kan deze geschikt gemaakt worden voor ouderen en mensen met beperkingen. In de 'Nota kwaliteit wonen' (november 2005) is aangegeven aan welke eisen nieuwbouwwoningen moeten voldoen om toegankelijk te zijn voor mensen met lichte en fysieke beperkingen. Daarin kiest de gemeente om de nieuwbouwwoningen in ieder geval op een bepaald niveau aanpasbaar te bouwen (NEN-norm 1814). Indien nodig is de toegankelijkheid voor mensen met beperkingen dan sneller te regelen.

Voor de periode 2002 tot en met 2005 is een analyse gemaakt van ontwikkeling van de nieuwbouw. In totaal zijn er 3.315 woningen gebouwd. Er is een uitsplitsing gemaakt naar de volgende woonvormen:

1. Eengezinswoning wel aanpasbaar
2. Patio, begane grond woning of met lift
3. Ouderenwoning door corporaties als zodanig bestemd
4. Specifieke ouderenwoning (aanleun of steunpunt)
5. Bijzonder woongebouw

Er is een totaal score berekend voor de ontwikkeling woningen in woongebieden, zie bijlage 8. Hierbij is een weging gemaakt om de specifiek woonvormen (grotere investeringen) te benadrukken. In vier woongebieden 2, 4, 5, 6, 8, 10 en 13 heeft relatief veel specifieke nieuwbouw plaatsgevonden ten opzichte van het gemiddelde in Breda. Laag scoren de woongebieden 1, 3, 7, 9, 14 en 15.

Daarnaast is ook het opplussen van woningen geïnventariseerd. In 2002 zijn in totaal 414 woningen opgeplust. De complexen van opgepluste woningen liggen in Tuinzigt (166), Hoge Vucht (158) en Ijpelaar (90). Voor Tuinzigt/Westerpark betekend dit een aanvulling op de tekorten en beperkte ontwikkelingen. In de periode 2002-2005 zijn er ook 330 aanleunwoningen opgeplust. In 2004 is er budget gereserveerd voor de aanpak van gemeenschappelijke ruimtes in complexen in Heusdenhout, Hoge Vucht, Boeimeer en een paar steunpuntcomplexen.

4.3 De opgave voor wonen

Uit de ontwikkelingen van de **feiten** in Breda blijkt dat er wel meer specifieke woonvormen zijn bijgekomen maar dat het overschot (saldo van aanbod en vraag) iets is teruggelopen.

Bij de specifieke woonvormen is het aantal intramurale plaatsen iets toegenomen, het aantal cluster- en begeleid wonen iets gedaald en de extramuraal woonvormen zelfstandig in complex en individueel toegenomen. In 2006 is er nog wel sprake van een overschot aan specifiek woonvormen. Het aanbod is 1.100 woningen groter dan de berekende behoefte. Per saldo is de situatie ten opzichte van 2002 niet verbeterd. In drie woongebieden is er een tekort. Ook van bepaalde woonvormen is er een overschot of tekort. In 2020 is het aanbod iets lager dan de berekende behoefte. Er zijn dan in acht woongebieden tekorten te constateren.

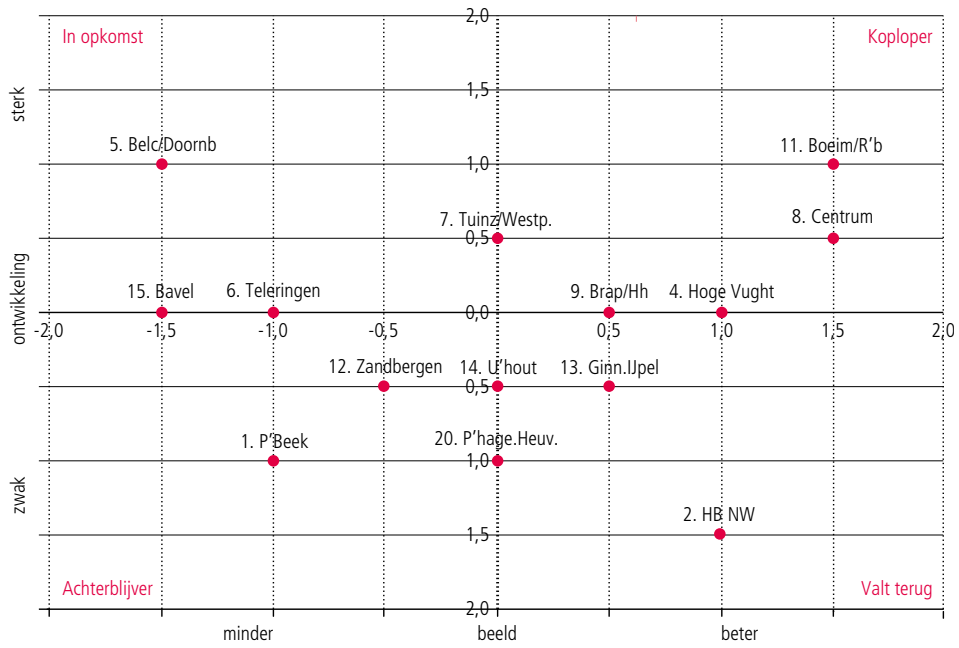
Volgens de definitie van de fysieke geschiktheid van woningen in 2002 zijn er genoeg geschikte woningen maar zijn er in sommige woongebieden nog tekorten. Uit een nieuwe inventarisatie naar de fysieke geschiktheid van woningen moet blijken hoe de stand van zaken nu is.

Het blijft zaak om meer specifieke kleinschalig woonvormen te ontwikkelen in woongebieden met tekorten en de fysieke kwaliteit te verbeteren.

De ontwikkeling van **meningen** is zwak. Ouderen denken wel langer zelfstandig te kunnen wonen maar een groter aandeel vindt de eigen woning niet geschikt voor minder vitale ouderen. Een inventarisatie naar de feitelijke geschiktheid zal dit moeten bevestigen. Het tekort aan fysiek geschikte woningen is (structureel) op te lossen door woningen op te plussen. Individueel kunnen woningen aangepast worden door de inzet van Wvg voorzieningen.

In figuur 5 is per **woongebied** de score van de ontwikkeling afgezet tegen de score van het beeld. Een score rechtsboven (koploper) is gunstig, links onder (achterblijver) is ongunstig. Twee woongebieden (1 en 12) blijven achter omdat zowel de ontwikkeling als het beeld van het wonen negatief is. Vier woongebieden (3, 5, 6 en 15) zijn in opkomst omdat het beeld negatief is maar de ontwikkelingen middelmatig of positief zijn.

▷ **Figuur 5:** Wonen in 15 woongebieden. Beeld 2006 en ontwikkeling 2002-2006

Voor het wonen zijn de volgende **uitwerkingen** gewenst:

1. Formulering doelen en activiteiten naar woongebieden om dit te bereiken (Manifest GWI gemeente en organisaties eind 2006)
2. Inventarisatie geschiktheid woningen (najaar 2006 door O&I)
3. Definiëring woonvormen en behoefte berekening doelgroepen (eind 2006 door O&I en SOAB)

Woonomgeving

5.1 Criteria woonomgeving

Voor de feiten en meningen van woonomgeving zijn in 2002 twee criteria vastgesteld. In bijlage 6b. zijn de cijfers van deze criteria voor 2006 uitgewerkt. Hierbij moet worden aangetekend dat voor de voorzieningen geen nieuwe cijfers zijn opgenomen.

In figuur 6. is het beeld van 2006 van de criteria weergegeven met de ontwikkelingen zoals die in 2002-2006 hebben plaatsgevonden.

► **Figuur 6:** beeld en ontwikkeling criteria woonomgeving in woongebieden

Criteria Woonomgeving	Feiten		Meningen	
Woongebied	Beeld 2006 Aanwezigheid basisvoorzieningen per buurt 2002	Ontwikkeling 2002-2006 herstel en inrichting van straten	Beeld 2006 beleving ongeschiktheid woonomgeving ouderen	Ontwikkeling 2002-2006
1 Prinsenbeek	++	-	+/-	-
2 Haagse Beemden NW	++	-	+/-	+
3 Haagse Beemden ZO	+	-	-	+/-
4 Hoge Vucht	++	--	-	+/-
5 Belcum/Doornboslinie	-	--	+	+
6 Teteringen	+	+	+/-	+/-
7 Tuinzigt/Westerpark	+	+/-	--	+/-
8 Centrum	++	-	--	-
9 Brabantpark/Heusdenhout	++	++	+	-
10 Princenhage/Heuvel	++	+/-	--	+
11 Boeimeer/Ruitersbos	-	+/-	+	+
12 Zandberg/Sportpark	+	+	+/-	-
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	++	++	++	+
14 Ulvenhout	++	+/-	+	+/-
15 Bavel	++	+	+	+

Legenda

Beeld 2006

++	zeer goed
+	goed
+/-	middelmatig
-	minder
--	slecht

Ontwikkeling 2002-2006

++	zeer sterk
+	sterk
+/-	middelmatig
-	zwak
--	zeer zwak

Voor de **feiten** (en ontwikkelingen van voorzieningen) zijn geen nieuwe gegevens verzameld. De verwachting is wel dat het aantal basisvoorzieningen (winkels voor dagelijkse levensbehoeften, geldautomaten, apotheek en bibliotheek) niet echt is afgenomen. Hiervoor in de plaats is het herstel en inrichten van straten in de periode 2002-2006 geïnventariseerd. In paragraaf 5.2 wordt daar op ingegaan. Het beeld van 2002, en naar verwachting ook van 2006, is uiterst positief.

Uit de **meningen** van ouderen kan afgeleid worden dat de beleefde geschiktheid van de woonomgeving er niet beter op is geworden. In 2006 vindt 11% de eigen woonomgeving niet geschikt voor ouderen tegen 9% in 2006. De 'oudere' ouderen zijn meer tevreden over hun woonomgeving.

Aanvullend is, in het onderzoek 'Woonmilieu ouderen 2006', een aantal aanvullende zaken voor de woonomgeving onderzocht:

1. Prettige buurt

Ruim negen op de tien 55-plussers vindt de eigen buurt een prettige tot zeer prettige buurt om in te wonen. De verschillen naar leeftijd zijn klein. De beoordeling van de eigen buurt is in 2006 enigszins verbeterd.

► **Tabel:** Beoordeling eigen buurt (excl. weet niet)

	2002	2006
Zeer prettig	35%	35%
Prettig	56%	60%
Onprettig	7%	3%
Zeer onprettig	1%	1%
Totaal	100%	100%

2. Begaanbaarheid voetpaden

Een van de aspecten die een woonomgeving geschikt maken voor ouderen is de begaanbaarheid en veiligheid van de voetpaden. Respectievelijk 61% en 65% van de ouderen is hier tevreden over. 65-plussers beoordelen de begaanbaarheid van voetpaden relatief iets vaker als slecht.

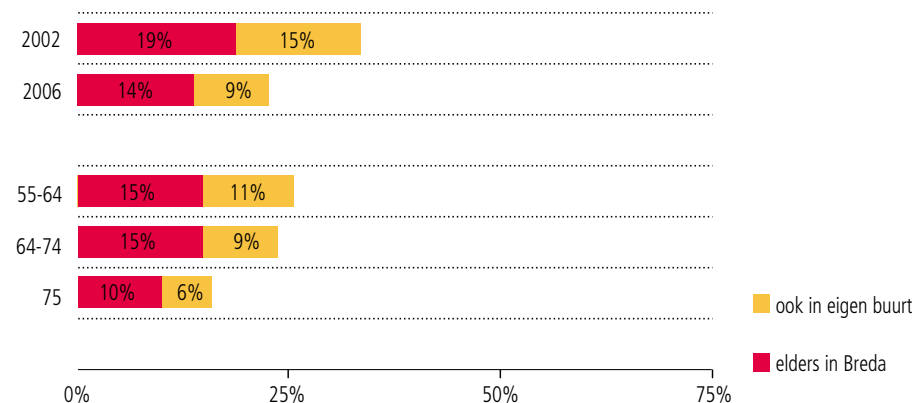
► **Tabel:** Beoordeling voetpaden op begaanbaarheid en veiligheid (excl. weet niet)

	Begaanbaarheid	Veiligheid
Goed	61%	65%
Matig	17%	18%
Slecht	23%	17%
Totaal	100%	100%

3. Veiligheid buurt

Een kwart van de 55-plussers voelt zich wel eens onveilig, waarvan ruim de helft ook in de eigen buurt. Vergeleken met 2002 zijn de onveiligheidsgevoelens verbeterd. 75-plussers lijken zich wat minder vaak onveilig te voelen.

► **Grafiek:** Percentage ouderen dat zich wel eens onveilig voelt in eigen buurt en/of elders in Breda

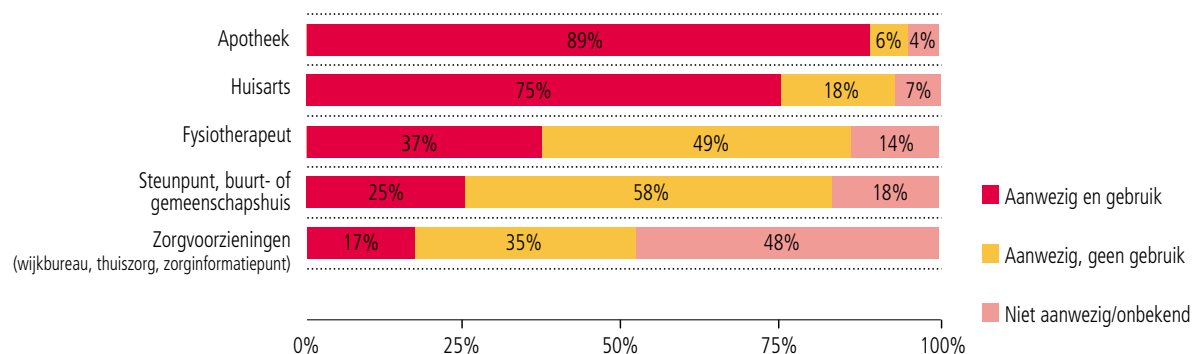
Van de ouderen die zich wel eens onveilig voelen, voelen de meeste mensen zich soms onveilig. Vergeleken met 2002 voelen ouderen zich niet alleen minder vaak onveilig, maar lijkt ook de frequentie waarin de onveiligheidsgevoelens voorkomen afgenomen.

4. Aanwezigheid en gebruik en toegankelijkheid voorzieningen

Voor een zestal voorzieningen is gevraagd naar de aanwezigheid in de buurt en het gebruik ervan. De ouderen geven aan dat er vrijwel altijd een huisarts en apotheek in de buurt aanwezig is, een fysiotherapeut en steunpunt/buurthuis in iets mindere mate en de helft geeft aan dat er een zorgvoorziening bij hen in de buurt is. Dit laatste kan overigens ook met onbekendheid over de aanwezigheid hiervan te maken hebben.

Negen op de tien ouderen geeft aan gebruik te maken van de apotheek, driekwart van de huisarts. Van de andere voorzieningen wordt minder gebruik gemaakt.

► **Tabel:** Aanwezigheid en gebruik vijf voorzieningen

Gemiddeld vindt rond de 90% de voorzieningen goed bereikbaar. Het steunpunt, buurt- of gemeenschapshuis wordt relatief het best bereikbaar gevonden. Vrijwel alle ouderen vinden de vier voorzieningen goed toegankelijk.

► **Tabel:** Bereikbaarheid en toegankelijkheid vier voorzieningen

	Bereikbaarheid			Toegankelijkheid		
	Goed	Matig	Slecht	Goed	Matig	Slecht
Winkels	88%	8%	4%	96%	3%	1%
Steunpunt, buurt- of gemeenschapshuis	93%	4%	3%	98%	1%	1%
Zorgvoorziening	85%	6%	9%	97%	2%	1%
Bibliotheek of ander openbaar gebouw	85%	10%	7%	98%	2%	1%

In 2006 is het gebruik van het buurthuis en/of het steunpunt iets afgenomen.

► **Tabel:** Gebruik en tevredenheid met buurthuis of steunpunt

	1999	2002	2006
Gebruik buurthuis of steunpunt	-	30	25
Gebruik buurthuis	20	19	-
Gebruik steunpunt	14	15	-
% tevreden beoordeling gebruikers			
Tevreden met buurthuis of steunpunt	-	-	94
Tevreden met buurthuis	93	93	-
Tevreden met steunpunt	95	95	-

5.2 Inrichting en beheer openbare ruimte

De gemeente zorgt bij de openbare ruimte voor voldoende ruimte, geschikte ruimte en goede beheertoestand ruimte. In de regel draagt de gemeente ook de zorg voor de aanleg, financiering, inrichting en beheer van de openbare ruimte (publiek domein). Het doel is dat de openbare ruimte schoon, heel, veilig en bruikbaar is voor "gemiddelde" gebruiker.

Bij de openbare ruimte is er sprake van een "normale" inrichting en "standaard" beheer voor de "gemiddelde" gebruiker. Bij inrichting nieuwe gebieden is er onder andere aandacht voor

algemene invalidenparkeerplaatsen en toegankelijkheid via trottoirbandverlagingen. Hierbij worden aandachtspunten van het handboek toegankelijkheid gehanteerd. Bij beheer (per gebied, element, gebruiksvorm, beheerniveau) is geen specifieke aandacht voor de doelgroep mensen met beperkingen. Wel worden op verzoek individuele parkeerplaatsen aangelegd. Bij herstratingsprojecten wordt tegenwoordig standaard op- en afritten voor rolstoelers, rollators en scoot-mobielen aangelegd.

Bij 'Geschikt wonen voor iedereen' wordt getracht de begaanbaarheid van de openbare ruimte en bereikbaarheid van openbare voorzieningen als bushaltes, ontmoetingsruimtes, winkelvoorzieningen te verbeteren. Het wijkconsumentenkeurteam heeft bij inrichting van de gele voetpaden (voetgangerscirkels) een adviserende rol gehad. Daarnaast hebben ze ook de toegankelijkheid van openbare voorzieningen beoordeeld.

Activiteiten in de periode 2002 tot en met 2005

In de periode 2002 – 2005 zijn de voetgangerscirkels ofwel de gele voetpaden de belangrijkste GWI projecten. Voetgangerscirkels zijn looproutes die een snelle, veilige verbinding vormen tussen woonlocaties en dichtbij gelegen voorzieningen als winkels, basisscholen, buurthuizen en openbaar vervoer. Ze zijn voorzien van veilige oversteekplaatsen en doordacht geplaatst meubilair. Daarnaast zijn ze ook voor schoolkinderen een veilige route naar school en andere voorzieningen. De gele voetpaden zijn in een paar buurten aangelegd te weten; Heusdenhout, Brabantpark, IJpelaar, Ginneken, Bavel en Ulvenhout. In Heuvel en Ruitersbos wordt eraan gewerkt om die ook daar aan te leggen.

Het regulier onderhoud- en verbeterwerk aan trottoirs, fietspaden heeft soms ook het GWI doel gediend. Daarbij gaat het dan om herbestrating van wegdek maar ook fietspad/ trottoir, het wegnemen van zogenaamde darkspots en meer verlichting. Ook het plaatsen van banken, als rustpunt voor ouderen en mensen met beperkingen, kan in het kader van GWI gezien worden.

In de periode 2002 tot en met 2005 zijn zo'n 250 straten (inclusief trottoirs en fietspaden) aangepakt. Dit betekent, er van uitgaande dat bij de verbeteringen de GWI richtlijnen zijn gehanteerd, dat de situatie voor de openbare ruimte verbeterd is. In de verschillende woongebieden zijn bij elkaar 90 nieuwe straten aangelegd. De meeste in Nieuw Wolfslaar en Teteringen. Die van Nieuw Wolfslaar zijn vooralsnog aan het buitengebied toebedeeld. Bij de overige straten gaat het veelal om herstel van verhardingen, herstraten of weer vlak leggen. In enkele straten gaat het om herinrichting. In 55 straten zijn gele voetpaden aangelegd. In het algemeen zou het goed zijn om de begaanbaarheid van bestaande straten te kunnen beoordelen. Voor de nieuwe en heringerichte straten wordt nagaan of deze volgens het handboek toegankelijkheid zijn ontworpen.

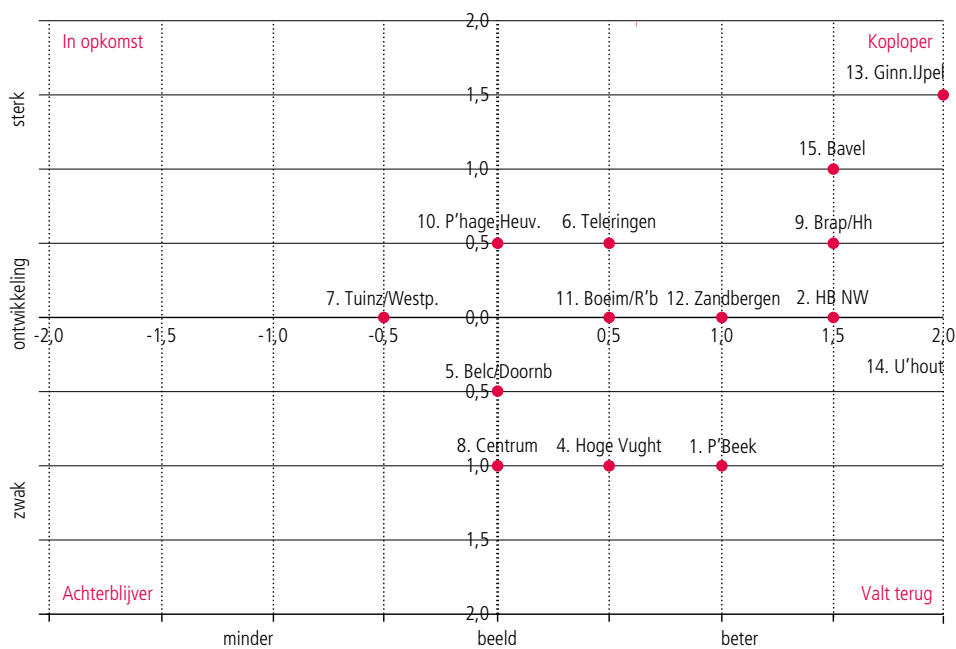
5.4 De opgave voor de woonomgeving

De ontwikkeling van de **feiten** in Breda en de woongebieden is positief. In de periode 2002-2006 zijn veel straten hersteld en (her)ingericht.

De ontwikkeling van **meningen** is zwak. In 2006 vindt 11% de eigen woonomgeving niet geschikt voor ouderen. Een deel van de ouderen is ontevreden over de begaanbaarheid en veiligheid van de voetpaden. Er moet blijkbaar nog veel gebeuren om de woonomgeving naar de mening van ouderen geschikt te maken. Het gevoel van veiligheid in de buurt is wel sterk verbeterd. Vergeleken met 2002 voelen ouderen zich niet alleen minder vaak onveilig, maar lijkt ook de frequentie waarin de onveiligheidsgevoelens voorkomen afgenomen.

In de figuur 7. is per **woongebied** de score van de ontwikkeling afgezet tegen de score van het beeld. Een score rechtsboven (koploper) is gunstig, links onder (achterblijver) is ongunstig. Vier woongebieden (6, 9, 13, 15) zijn koploper omdat ze op beide aspecten positief scoren. Voor woongebied 7. is het beeld minder maar is de ontwikkeling middelmatig. Vijf woongebieden (1, 3, 4, 5 en 8) vallen terug waarbij het beeld nog wel positief of gemiddeld is.

▷ **Figuur 7:** Woonomgeving in 15 woongebieden. Beeld 2006 en ontwikkeling 2002-2006

Voor het woonomgeving zijn de volgende **uitwerkingen** gewenst:

1. Formulering doelen en activiteiten naar woongebieden om dit te bereiken (Manifest GWI gemeente en organisaties eind 2006)
2. Voor de nieuwe en heringerichte straten wordt nagaan of deze volgens het handboek toegankelijkheid zijn ontworpen. Indien mogelijk zou dit als criteria opgenomen kunnen worden.
3. Opnemen van nieuwe criteria voor meningen: begaanbaarheid/veiligheid voetpaden en veiligheid buurt.

Zorg en welzijn

6.1 Criteria zorg en welzijn

Voor de feiten en meningen van zorg en welzijn zijn in 2002 negen criteria vastgesteld. In bijlage 6c. zijn de cijfers van deze criteria voor 2006 uitgewerkt. Hierbij moet worden aangetekend dat bij de feiten geen nieuwe inventarisatie is gemaakt van de zorgvoorzieningen en activiteitscentra is opgenomen. Daarnaast is er nog geen aangepaste behoefteberekening gemaakt naar nieuwe woonzorgvormen. Deze inventarisatie naar behoefte van specifieke doelgroepen loopt nog.

Bij de behoefte- en capaciteitsberekening is dan ook uitgegaan van de definities en normeringen van 2002. Bij de zorgarrangementen gaat het om de zorg (huishoudelijke, persoonlijke en andere vormen) die geleverd wordt aan 'zelfstandig' wonende ouderen in specifieke woningen. In bijlage 2. is het aanbod en de behoefte aan zorg voor ouderen wonend in clusterwoningen, begeleid en beschermt, zelfstandig in wooncomplex met thuiszorg en individueel met thuiszorg.

Om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen in de periode 2002-2006 is een inventarisatie gemaakt van de specifieke woonvormen (zie wonen) en bereik van activiteiten SOB (Stichting Ouderen Breda), zie paragraaf 6.2.

In figuur 8. is het beeld van 2006 van de criteria weergegeven met de ontwikkelingen zoals die in 2002-2006 hebben plaatsgevonden.

► **Figuur 8.** beeld en ontwikkeling criteria zorg en welzijn in woongebieden

Criteria Welzijn/zorg	Feiten Welzijn/Zorg					Beeld 2006	Ontwikkeling 2002-2006 bijstand en bereik SOB en integrale woningen
	Woongebieden	aantal zorgvoorzieningen 2002	saldo aanbod behoefte aan zorg arrang. 2006	% ouderen op bijstands-niveau 2005	2 of meer activiteiten-centra aanwezig 2002		
1 Prinsenbeek	+/-	+	++	+	+	++	
2 Haagse Beemden NW	+	+/-	-	++	+	-	
3 Haagse Beemden ZO	-	+	-	+	+/-	++	
4 Hoge Vucht	+/-	--	--	++	-	+/-	
5 Belcrum/Doornboslinie	-	--	--	++	-	--	
6 Teteringen	--	++	++	-	+	++	
7 Tuinzigt/Westerpark	+/-	+/-	--	+	+/-	--	
8 Centrum	+	++	--	+	+	+/-	
9 Brabantpark/Heusdenhout	+	--	+/-	++	+	+/-	
10 Princenhage/Heuvel	+	++	--	++	+	+	
11 Boeimeer/Ruitersbos	+/-	-	-	+	-	-	
12 Zandberg/Sportpark	+/-	-	++	+	+	+	
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe kei	+	--	-	+	-	--	
14 Ulvenhout	+/-	-	++	-	+/-	++	
15 Bavel	-	+	-	++	+	++	

Legenda

Beeld 2006

++	zeer goed
+	goed
+/-	middelmatig
-	minder
--	slecht

Ontwikkeling 2002-2006

++	zeer sterk
+	sterk
+/-	middelmatig
-	zwak
--	zeer zwak

Criteria Welzijn/zorg	Meningen Welzijn/Zorg						Beeld 2006	Ontwik- keling 2002-2006
	% ouden die vinden dat ze hulp nodig hebben	% ouderen die vinden dat ze extra hulp nodig hebben	% ouderen die proble- men ver- wachten met zelf- standig wonen	ouderen die vinden dat ze eenzaam zijn	Ouderen die vinden dat ze een laag inkomen hebben			
1 Prinsenbeek	++	+	+	+/-	+/-		+	+/-
2 Haagse Beemden NW	+	+	-	--	--		-	+/-
3 Haagse Beemden ZO	++	++	+/-	+/-	-		+	++
4 Hoge Vucht	-	+/-	--	+/-	--		-	+/-
5 Belcrum/Doornboslinie	+	+/-	+	+	+		+	+/-
6 Teteringen	++	--	++	++	++		++	--
7 Tuinzigt/Westerpark	+	--	++	--	--		-	-
8 Centrum	--	+/-	-	--	--		--	+/-
9 Brabantpark/Heusdenhout	-	+	--	+/-	++		+/-	+/-
10 Princenhage/Heuvel	+/-	+/-	+/-	+	--		+/-	-
11 Boeimeer/Ruitersbos	-	+	+/-	++	+		+	+/-
12 Zandberg/Sportpark	+	++	++	+	+		++	--
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe kei	+/-	-	+	-	+		+/-	+/-
14 Ulvenhout	+	-	+/-	+/-	++		+	-
15 Bavel	+/-	--	+/-	+/-	++		+/-	--

Legenda

Beeld 2006

++	zeer goed
+	goed
+/-	middelmatig
-	minder
--	slecht

Ontwikkeling 2002-2006

++	zeer sterk
+	sterk
+/-	middelmatig
-	zwak
--	zeer zwak

Het beeld van de **feiten** op terrein van zorg en welzijn is vrij positief. Ook de ontwikkelingen in de periode 2002-2006 zijn voor de meeste gebieden positief geweest. Zoals in de opzet van het onderzoek is gesteld, komt een aangepaste behoefteberekening naar nieuwe zorgarrangementen nu niet aanbod.

Wel is met de normeringen zoals die in 2002 zijn opgesteld een behoefteberekening gemaakt voor 2006.

Het aanbod aan zorgarrangementen voor ouderen in Breda is met maar liefst 30% toegenomen 5.858 in 2002 naar 7.611 in 2006. Uit bijlage 2. is op te maken dat de toename vooral op naam komt van de diensten van Thuiszorg Breda aan zelfstandig wonenden in complexen of individueel. Op basis van leeftijdsspecifieke normen is ook een behoefteberekening (vraag) gemaakt. De opgave voor de toekomst naar woongebieden en specifieke zorgarrangementen is af te leiden uit het saldo van vraag en aanbod 2006 (zie ook bijlage 2, 6c en figuur 8.);

► **Tabel:** Opgave zorgarrangementen

	2006	2020
Aanbod zorgarrangementen	7.611	7.611
Berekende vraag	7.057	7.911
De opgave: saldo aanbod minus vraag	+544	- 300

In Breda is in 2006 het aanbod van zorgarrangementen 550 groter dan de berekende behoefte. In 2020 is het aanbod iets lager dan de berekende behoefte. In vier woongebieden zijn er in 2006 wel tekorten. In 2020 is de verwachting dat het aanbod van zorgarrangementen 300 lager dan de berekende behoefte. In acht van de 15 woongebieden zijn er dan te korten te

verwachten. Ten opzichte van de berekeningen van het saldo van vraag en aanbod in 2002 is de opgave nu minder groot geworden. In 2006 een vermindering van ruim 1.600 zorgarrangementen en voor 2020 ruim 1.500 zorgarrangementen.

In de afgelopen periode (zie wonen) zijn er zo'n 300 specifieke woonvormen bijgekomen maar zijn er ook intramurale plaatsen afgebouwd. Een groot deel van die nieuwe woon-zorgwoningen zijn gekomen in de woongebieden 4, 8, 10, en 13.

Door een definitiewijziging in het bijzonder bijstand zijn hiervoor geen ontwikkelingen weer te geven. Deze is wel op te maken uit de analyse van kwetsbare ouderen (paragraaf 6.2). De 55 plussers nemen iets meer toe, absoluut en procentueel, dan de totale bevolking. Het aantal risico-ouderen neemt toe maar dit heeft ook te maken met verruiming van de definitie en specifiek bronmateriaal. De toename van het aantal risico-ouderen komt met name doordat de groep hoogbejaarden en allochtone ouderen toeneemt. De gezondheid en het lage inkomen geven een positieve ontwikkeling te zien.

Uit de **meningen** van ouderen kan afgeleid dat de beleving van (en gebruik van) zorg en welzijn is verbeterd. In 2006 heeft 20% hulp en 3% extra hulp nodig tegen respectievelijk 22% en 5% in 2002. Ook het aandeel ouderen dat problemen verwacht met het zelfstandig wonen is iets gedaald van 21% naar 20% in 2006. Voor welzijn is er enerzijds een positieve score voor eenzaamheid (minder eenzamen) en anderzijds een negatieve score voor inkomen (meer ouderen die vinden dat ze een laag inkomen hebben).

Aanvullend zijn in het onderzoek 'Woonmilieu ouderen 2006' nieuwe gegevens onderzocht.

1. Gezondheid

Bijna driekwart van de ouderen beoordeelt de eigen gezondheidssituatie als goed tot uitstekend. Logischerwijs beoordelen 75-plussers hun eigen gezondheid minder goed dan de jongere ouderen.

► **Tabel:** Beoordeling eigen gezondheid

	Totaal	55-64	65-74	75+
(Zeer) goed tot uitstekend	72%	77%	75%	60%
Matig	25%	21%	23%	34%
Slecht	3%	2%	2%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

2. Zorggebruik

Voor vier vormen van professionele (betaalde) zorg is gevraagd of hiervan gebruik wordt gemaakt. 12% Van de ouderen (55-plus) maken het vaakst gebruik van huishoudelijke verzorging. Het zijn met name de 75-plussers die gebruik maken van de onderscheiden soorten zorg. Van de mensen die gebruik maken van zorg, is ruim negen op de tien hier tevreden over.

► **Tabel:** Percentage ouderen dat gebruik maakt van professionele (betaalde) hulp

	Totaal	55-64	65-74	75+
Huishoudelijke verzorging	12%	4%	9%	29%
Persoonlijke verzorging	5%	2%	4%	13%
Dagopvang of dagverzorging	2%	1%	1%	6%
Dagbehandeling (tijdelijke opname)	4%	2%	3%	8%

3. Mantelzorg krijgen en geven

Van alle ouderen heeft 8% in de afgelopen 12 maanden mantelzorg gekregen, en ruim een kwart heeft dit gegeven. Meestal vindt deze mantelzorg nog steeds plaats.

Logischerwijs krijgen 75-plussers vaker mantelzorg en geven jongere ouderen vaker mantelzorg. Daarnaast krijgen alleenstaanden, lager opgeleiden en mensen met een lager inkomen relatief vaker mantelzorg en zijn de gevers van mantelzorg juist vaker meerpersoonshuishoudens en hoger opgeleiden en hogere inkomens.

► **Tabel:** Mantelzorg krijgen en geven

	Krijgen	Geven
Ja, krijg/geef mantelzorg en vindt nog steeds plaats	7%	23%
Ja, maar nu niet meer	1%	4%
Nee	92%	73%
Totaal	100%	100%

Ouderen die mantelzorg krijgen, ontvangen dit met name van hun kinderen en partner, en in mindere mate van burens of vrienden.

4. Zelfredzaamheid

Aan ouderen zijn twee stellingen over zelfredzaamheid voorgelegd. Ruim acht op de tien ouderen geeft aan dat ze eventuele problemen zelf aankunnen en altijd bij vrienden of kennissen terecht kunnen als ze dit nodig vinden. Voor ongeveer 10% van de ouderen geldt dit min of meer, en 2% tot 5% kan dit niet. Oudere senioren geven iets vaker aan dat ze hun problemen niet aankunnen of niet terecht kunnen bij familie/vrienden dan jongere senioren.

► **Tabel:** Twee stellingen

	Ja	Min of meer	Nee	Totaal
Ik kan mijn problemen zelf wel aan	86%	13%	2%	100%
Wanneer ik er behoefte aan heb, kan ik altijd bij vrienden/ kennissen terecht	85%	10%	5%	100%

5. Geluk

Ruim negen op de tien ouderen zegt (heel) gelukkig te zijn, 7% is niet zo gelukkig en 1% helemaal niet gelukkig. Jongere ouderen zijn relatief vaker gelukkig dan oudere ouderen.

► **Tabel:** Mate van zich gelukkig voelen

	Totaal	55-64	65-74	75+
Heel gelukkig	19%	22%	17%	15%
Gelukkig	73%	74%	74%	73%
Niet zo gelukkig	7%	5%	9%	10%
Helemaal niet gelukkig	1%	0%	0%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%

6. Maatschappelijke participatie

Bredanaars zijn zes activiteiten voorgelegd met de vraag of ze deze ondernemen. Ruim negen op de tien onderneemt één of meerdere van deze activiteiten. Dit geldt relatief vaker voor Bredanaars tot 44 jaar en minder vaak voor ouderen en lager opgeleiden. Het bezoeken van een voorstelling of uitgaan is de meest ondernomen activiteit gevolgd door werk/studie en actief lidmaatschap van een sport- of cultuurvereniging of (belangen) organisatie.

► **Tabel:** Percentage Bredanaars dat activiteit onderneemt

	Bezoek voorstellingen uitgaan	Betaalde baan/ studie	Actief lid verenig./ org.	Vrijwilligers werk	Mantelzorg anderen	Mantelzorg eigen familie	Geen van allen
Totaal	79%	63%	40%	22%	17%	7%	8%
Leeftijd							
18-29	92%	93%	43%	17%	11%	3%	1%
30-44	88%	83%	43%	21%	15%	4%	2%
45-64	78%	60%	39%	27%	24%	9%	7%
65+	50%	2%	35%	22%	18%	10%	27%

Maatschappelijke participatie gaat over het hebben van betaald werk, het deelnemen aan het verenigingsleven en het culturele leven, politieke betrokkenheid en de betrokkenheid op de eigen leefomgeving. Het begrip maatschappelijke participatie wordt op verschillende manieren geoperationaliseerd. Hier is gekozen voor een meting van maatschappelijke participatie¹ op basis van de zes activiteiten. Op onderstaande manier worden vier groepen geconstrueerd, te weten:

► **Tabel:** Maatschappelijke participatie

	Zeer actief	Actief	Passief	Zeer passief	Totaal
Totaal	33%	48%	11%	8%	100%
Leeftijd					
18-29	47%	49%	4%	1%	100%
30-44	44%	48%	6%	2%	100%
45-64	32%	48%	13%	7%	100%
65+	0%	48%	25%	27%	100%

Van de Bredanaars kan acht op de tien tot de (zeer) actieven worden gerekend, een op de tien is passief en 8% zeer passief. Vooral onder ouderen en lager opgeleiden blijkt de maatschappelijke participatie lager te liggen. In de vorige paragraaf was al eerder te zien dat respondenten uit deze groep minder vaak activiteiten ondernemen. Bij mensen jonger dan 45 jaar en hoger opgeleiden is het percentage zeer actieven het hoogst.

In bijlage 10. is te zien dat 75-plussers en de mensen die zeer passief zijn (volgens de Hortulanusindeling), vaker eenzaam en niet zelfredzaam en gelukkig zijn.

7. Internetgebruik

De helft van de ouderen van 55 jaar en ouder heeft internet, waarbij te zien is dat er een groot verschil is tussen de 55-64 jarigen en de 75-plussers.

► **Tabel:** Internetbezet per leeftijdsgroep

	Totaal	55-64	65-74	75+
Ja	52%	74%	46%	25%
Nee	48%	26%	54%	75%
Totaal	100%	100%	100%	100%

6.2 Aandacht voor doelgroepen welzijn en zorg

Op het terrein van zorg en welzijn wil de gemeente een adequaat antwoord geven op de vergrijzing en extramuralisering. De sociale en fysieke infrastructuur moeten daarvoor voldoende zijn toegerust. Dit betekent betere spreiding van zorg- en welzijnsvoorzieningen over de stad op basis van normen en zorgen dat burgers met een beperking voor hun zorg- en ondersteuningsvragen in hun wijk terecht kunnen.

Navolgend wordt ingegaan op de ontwikkeling van specifieke doelgroepen voor zorg en welzijn. Daarna worden de ontwikkelingen voor zorg en welzijn, met het bereik van activiteiten Stichting Ouderenwerk Breda (SOB), in beeld gebracht met resultaten van het onderzoek 'Klantprofielen'.

Ontwikkeling bevolkingsgroepen

De ontwikkelingen op terrein van zorg en welzijn zijn vooral gerelateerd aan de vraag en samenstelling van de bevolking. Voor ouderen wordt de groep 55 plussers onderscheiden. Daarbinnen worden risicogroepen onderscheiden. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft risicoprofielen voor ouderen opgesteld. Het gaat om de volgende zes klantprofielen:

1. Ouderen (65 jaar en ouder) met een laag inkomen;
2. Alleenstaande mannen 75 jaar en ouder;

¹ Sociaal isolement. Een studie over sociale contacten en sociaal isolement in Nederland. R. Hortulanus, A. Machielse, L. Meeuwesen. ISBN 90 5901 846 X, blz. 207 - 213

3. Alleenstaande vrouwen 75 jaar en ouder;
4. Hoogbejaarden 80 jaar en ouder;
5. Allochtone ouderen;
6. Ouderen met gezondheidsproblemen.

Risico-ouderen scoren op één of meer profielen. In figuur 9. is de ontwikkeling van de totale bevolking, ouderen en risicogroepen van Breda weergegeven.

De 55 plussers nemen, absoluut en procentueel, iets meer toe dan de totale bevolking. Het aantal risico-ouderen neemt toe maar dit heeft ook te maken met verruiming van de definiëring en specifiek bronmateriaal.

▷ **Figuur 9.** Indexcijfers bevolkingsontwikkeling 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Bevolking totaal absoluut	100,0	100,6	101,3	102,8	103,9
Bevolking 55-plus absoluut	100,0	102,0	104,0	106,3	108,3
Percentage 55-plus	100,0	101,3	102,7	103,4	104,2
Risicogroepen absoluut	100,0	93,6	111,2	113,2	
Percentage risicogroepen	100,0	91,8	106,9	106,5	

De toename van het aantal risico-ouderen komt met name doordat de groep hoogbejaarden en allochtone ouderen toeneemt. De gezondheid en het lage inkomen geven een positieve ontwikkeling te zien.

Activiteiten welzijn en zorg in periode 2002-2006

De ontwikkeling van welzijns- en zorgactiviteiten zijn af te leiden uit activiteiten van SOB en Thuiszorg Breda. Thuiszorg Breda bereikt de afgelopen jaren steeds meer ouderen. Pas in 2005 is er sprake van optimale registratie van gegevens waardoor nog geen echte conclusie getrokken kan worden over toename van het bereik door de Thuiszorg. In een later stadium zal ook de ontwikkeling van alle aanvragen van thuiszorg in Breda in beeld gebracht worden.

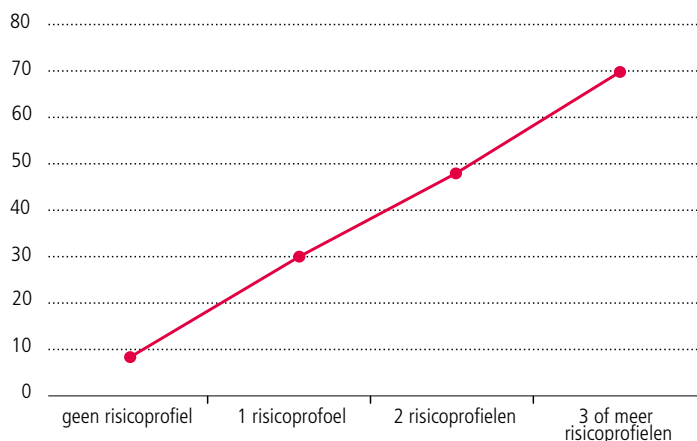
De SOB helpt ouderen om zo lang mogelijk hun zelfstandigheid te behouden en volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Doel van alle activiteiten is behoud van de zelfredzaamheid van ouderen. De meest effectieve bijdrage aan zelfredzaamheid levert de SOB met de volgende activiteiten:

- Ondersteuning van individuele ouderen
- Bevorderen van sociaal contact en versterken van netwerken.
- Leveren van concrete hulp als dat nodig is.

De welzijnsdiensten van SOB worden aan alle ouderen geleverd en in het bijzonder aan kwetsbaar ouderen, de zogenaamde risico-ouderen. Daarnaast is er bijvoorbeeld in de wijkrestaurants ook aandacht voor het bereik van mensen met beperkingen.

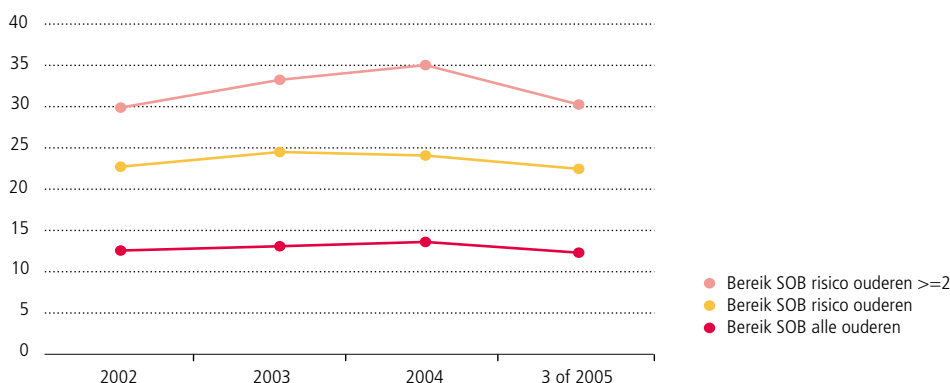
Het bereik van de ouderen door Thuiszorg en SOB neemt toe naarmate men meer risicoprofielen heeft (zie figuur 10). Voor de groep ouderen met 3 of meer risicoprofielen is het bereik 70%.

▷ **Figuur 10.** Bereik SOB en Thuiszorg naar risicoprofielen 55+

In de voorgaande jaren bereikte de SOB met activiteiten steeds meer ouderen (zie figuur 11). Na het topjaar 2004 is het bereik in 2005 iets gedaald. Dit is te verklaren door sanering van bepaalde activiteiten en de verandering van groeps- naar individugerichte activiteiten. De SOB zet zich specifiek in om juist de risico-ouderen te bereiken. In figuur 11. is het ook bereik van de risico ouderen (en die met 2 of meer risicoprofielen) weergegeven. In het eerste jaar kon de toename van ouderen nog opgevangen worden en nam het bereik van de SOB iets toe. Met name het laatste jaar neemt het bereik iets af.

▷ **Figuur 11.** Ontwikkeling gebruik activiteiten SOB

6.3 De opgave voor zorg en welzijn

De **feiten** in Breda en de woongebieden zijn in vier jaar tijd opmerkelijk verbeterd. De inventarisatie van behoefte en aanbod aan zorgarrangementen levert een positief beeld op. Stedelijk is het aanbod aan zorgarrangementen groter dan de vraag, in vier woongebieden zijn er tekorten. Voor de toekomst zijn er wel in meer woongebieden tekorten te verwachten.

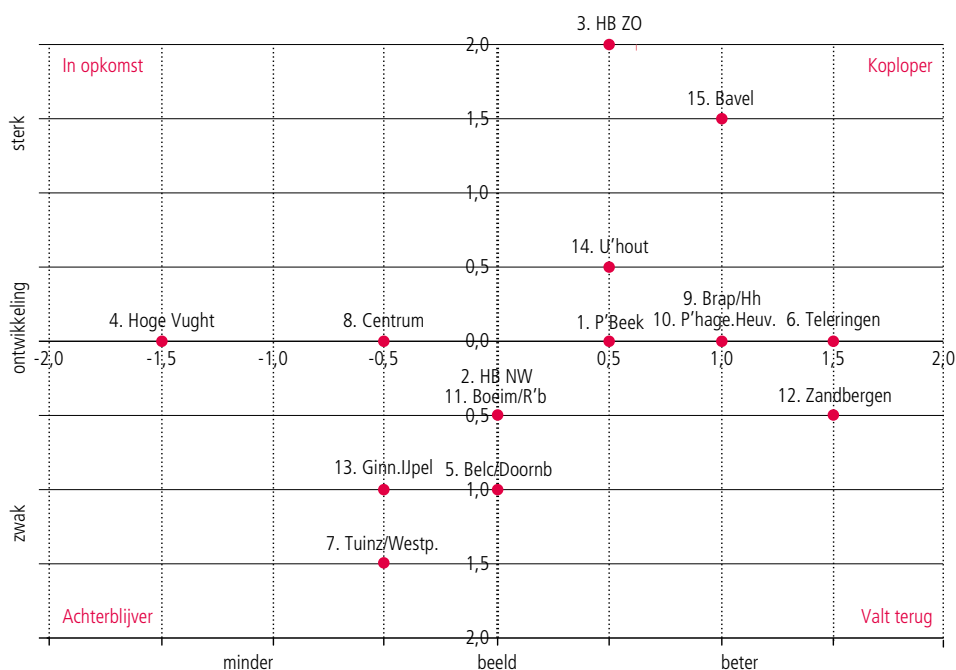
Bij de verdere uitwerking van de nota 'Sociale infrastructuur' zal moeten blijken hoe de ontwikkeling is van de zorgvoorzieningen (oa. in de Centrale Zones). Met een breed aanbod aan activiteiten zal gezorgd moeten worden dat de toenemende groep (kwetsbare) ouderen bereikt wordt.

De ontwikkeling van **meningen** van ouderen over de beleving (en gebruik) van zorg en welzijn is eveneens positief. Voor de aspecten hulp nodig hebben, zelfstandig wonen en eenzaamheid zijn er positieve ontwikkelingen.

In figuur 12. is per **woongebied** de score van de ontwikkeling afgezet tegen de score van het beeld. Een score rechtsboven (koploper) is gunstig, links onder (achterblijver) is ongunstig. Slechts twee woongebieden (7 en 13) blijven achter omdat zowel de ontwikkeling als het

beeld van zorg en welzijn negatief is. In twee woongebieden (4 en 8) is het beeld negatief maar zijn de ontwikkelingen middelmatig. De woongebieden 3, 14 en 15 zijn koploper op het terrein van zorg en welzijn.

▷ **Figuur 12.** Zorg en welzijn in 15 woongebieden. Beeld 2006 en ontwikkeling 2002-2006

Voor zorg en welzijn zijn de volgende **uitwerkingen** gewenst:

1. Formulering doelen en activiteiten naar woongebieden om dit te bereiken (Manifest GWI gemeente en organisaties eind 2006);
2. Ontwikkeling zorgvoorzieningen met name in de Centrale zones (Sociale Infrastructuur);
3. Opnemen van nieuwe criteria voor feiten: bereik kwetsbare ouderen door SOB;
4. Opnemen van nieuwe criteria voor meningen: maatschappelijke participatie, zelfredzaamheid en geluk.
5. Definiëring en normering zorgarrangementen en uitwerking naar doelgroepen (SOAB en O&I)

Activiteiten en inspanningen

7.1 Activiteiten en inspanningen 2002-2006

De afgelopen jaren zijn er veel inspanningen en activiteiten ontwikkeld in het kader van Geschikt wonen voor iedereen. Veel inspanningen en activiteiten vinden echter níet plaats onder de noemer van Geschikt wonen voor iedereen (GWI). Zo valt bijvoorbeeld herinrichting van straten onder het reguliere beheer of de ontwikkeling van woongebieden. Deze dienen te voldoen aan specifieke normen van toegankelijkheid, bereikbaarheid en begaanbaarheid. Normen die echter wel aansluiten bij de doelen van 'Geschikt wonen voor iedereen'. Op dezelfde manier worden woningen verbeterd of worden nieuwe woningen opgeleverd die voldoen aan specifieke kwaliteitsnormen in het kader van 'Geschikt wonen voor iedereen'. Dit kan verband houden met het feit dat de gemeentelijke diensten al in het begin van het beleidsvormings- of uitvoerings-traject rekening houden met de GWI uitgangspunten.

In deze rapportage zijn de inspanningen en activiteiten opgenomen die gerelateerd kunnen worden aan het beleid van 'Geschikt wonen voor iedereen'. In sommige gevallen is er echter geen duidelijk scheiding in GWI of regulier beleid. Het overzicht is geen uitputtende lijst van inspanningen en activiteiten. Voor zover mogelijk is dit wel afgestemd met de betrokken organisaties. De inventarisatie wordt bij de uitwerking van het Manifest GWI per woongebied aangevuld. Bij de beschrijving wordt ook ingegaan op de samenwerking van organisaties in de woongebieden in het kader van het GWI beleid.

Stedelijke activiteiten

De gemeente Breda heeft samen met organisaties het beleid voor "Geschikt wonen voor iedereen" in Breda en de woongebieden uitgewerkt. Er zijn beleidnota's opgesteld en onderzoeken uitgevoerd. Het Bredaas Integraal Beraad (BIB) is het platform geweest waar partijen het beleid op elkaar hebben afgestemd. In de Zorg-, Woon- en Welzijnstafel hebben organisaties het beleid met elkaar besproken. De intake van nieuwbouwprojecten op gebied van woonzorgprojecten wordt binnen de gemeente centraal gecoördineerd.

In de 2002/2003 is besloten om het GWI beleid in zes woon-gebieden verder uit te gaan werken (Prinsenbeek, Hoge Vucht, Belcrum/Doornbos-Linie, Teteringen, Ginneken en Ulvenhout/Bavel). In 2005 zijn door de gemeente en het zorgkantoor voor alle woongebieden Centrale Zones aangewezen, zie figuur 1. waarbinnen de belangrijkste ontwikkelingen moeten plaatsvinden.

De belangrijkste onderzoeken die hebben plaatsgevonden zijn:

GWI-gebiedsbeschrijvingen 2003, Zorginfrastructuurplan (ZIP), Doelgroepenonderzoek BCG, Actualisatie GWI-gebiedsbeschrijvingen, Inventarisatie woonvromen van mensen met beperkingen, Schuttingen en Geraniums, Gezondheidsonderzoek West-Brabant, en Inventarisatie Sociale Infrastructuur.

De belangrijkste projecten zijn geweest:

Vraagarticulatie, Goed geregeld, Winproject (Waardig oud In Nederland), TRILL-project, Nieuwsbrieven GWI, Woonwensen van Onderling Sterk, WWZ loket op basis van ervaringen gebruikers zorgloket (BCG/OAB).

Woongebieden

In de zes woongebieden waar het GWI beleid met prioriteit is uitgewerkt heeft dat in de meeste gevallen geleid tot specifieke samenwerking en uitvoering van activiteiten. In de meeste andere woongebieden zijn er samenwerkingsverbanden ontstaan en plannen ontwikkeld waarbij partijen rekening houden met de GWI uitgangspunten. Het merendeel van de plannen is nog niet gerealiseerd, maar zijn vaak wel concreter dan een visie.

In **Prinsenbeek (1)** zijn in het kader van Ouderenproof diverse plannen uitgezet. Daarnaast zijn er initiatieven voor invulling van een zorgkruispunt binnen de Centrale Zone.

In **Hoge Vucht (4)** is er een samenwerkingsverband waar wordt gewerkt aan een zogenaamde woonzorgwelzijnswijk. Met Raffy is een belangrijk woonzorgcomplex opgeleverd voor oude-

ren een Indische of Molukse afkomst. Ook in Hoge Vucht wordt gewerkt aan de realisatie van een zorgkruispunt in Vuchterhage (na de verbouwing), Raffy functioneert al gedeeltelijk als zorgkruispunt (restaurant, welzijnsactiviteiten). Er is een pilot uitgevoerd (Schuttingen en Geraniums) om mensen met beperkingen vanuit de diverse organisaties beter te bedienen. Dit wordt verder uitgewerkt in een Wmopilot Hoge Vucht. Er zijn nog weinig specifieke activiteiten uitgevoerd in het kader van GWI. Er zijn verschillende initiatieven waarin veel partijen met elkaar samenwerken.

In woongebied **Belcrum/Doornbos-Linie (5)** zijn weinig concrete activiteiten ontwikkeld. Doornbos-Linie wordt wel meegenomen bij uitwerking van de woonzorgwelzijnswijk van Hoge Vucht. Veel initiatieven bevinden zich in de visiefase. In Belcrum is nauwelijks sprake van vergrijzing en worden activiteiten opgenomen bij ontwikkeling van via Breda. Het Liniekwartier wordt zodanig geherstructureerd dat onduidelijk is hoe de populatie van de wijk er straks uit zal zien. In Doornbos bestaan plannen voor realisatie van een zorgsteunpunt in de omgeving van de Balieweide.

Er is samenwerkingsverband om te komen tot een GWI invulling van het woongebied **Teteringen (6)**. Het doel is realisatie van een zorgkruispunt en een gecombineerde woon-zorgvoorziening voor ouderen en mensen met een beperking in het centrum. Er zijn verschillende woon-zorginitiatieven in de Vinexlocaties.

In het woongebied **Blauwe Kei/Ijpelaar/Ginneken/Overakker (13)** zijn veel activiteiten ontwikkeld op gebied van wonen, woonomgeving welzijn/zorg. Er zijn binnen het woongebied enkele samenwerkingsverbanden maar geen overkoepelend beleid. De integrale aanpak in het kader van GWI is in Ginneken verder uitgewerkt. Door betrokken partijen is een intentieovereenkomst getekend om te komen tot een zorgkruispunt in de Centrale Zone Ginneken. In het woongebied zijn er initiatieven voor woon-zorgprojecten en wil men komen tot een zorgkruispunt in Ijpelaar en Overakker. Er is een tijdelijke zorgsatelliet gerealiseerd aan de Zorgvlietstraat.

Voor het woongebieden **Ulvenhout/Bavel (14 en 15)** is er een samenwerkingsverband van partijen in Bavel en Ulvenhout. Er wordt gewerkt aan realisering van een zorgkruispunt. Daarnaast zijn er initiatieven voor een zorgkruispunt de Donk in Ulvenhout en later in Bavel.

In **Haagse Beemden Noord West (2)** wordt in het kader van proeftuin Wmo samen gewerkt om mensen met beperkingen vanuit de diverse organisaties beter te bedienen. Daarbij is in de Centrale Zone Heksenwiel een zorgkruispunt en een wijkinformatiepunt gerealiseerd.

In **Brabantpark/Heusdenhout (9)** zijn er weinig samenwerkingsverbanden, er wordt wel samengewerkt op concrete projecten. Er wordt een haalbaarheidstudie gedaan naar de mogelijkheden voor een zorgkruispunt in Heusdenhout. Daar is al wel het steunpuntcomplex Grote Houw verbeterd. Aan de rand van Brabantpark zijn er plannen voor een nieuw verzorgingshuis. In de Kangoeroestraat is een zorgpunt gerealiseerd.

In het woongebied **Princenhage/ Heuvel (10)** vinden in de beide gebieden ontwikkelingen plaats met ieder een eigen samenwerkingsstructuur. In Princenhage zijn er initiatieven voor realisatie zorgkruispunt locatie Haga na nieuwbouw. In Heuvel is er een beginnende samenwerking om te komen tot een zorgkruispunt met een woonzorgcentrum.

In **Centrum (8), Boeimeer/Ruitersbos (11)** en Tuinzigt/ Westerpark (7) zijn er samenwerkingsverbanden om tot invulling van GWI initiatieven te komen. Veelal zijn deze samenwerkingsverbanden juist ontstaan rondom plannen te weten nieuwbouw Elisabeth, realisering zorgkruispunt Ruitersbos (intentie overeenkomst) en ontwikkelingen in Westerwiek. De trekkers zijn veelal de woon- zorg- en welzijnspartijen.

In de overige woongebieden **Haagse Beemden Zuid Oost (3) en Sportpark/Zandberg (12)** zijn er beperkte samenwerkingsverbanden om tot invulling van het GWI beleid te komen maar zonder echte plannen. In Sportpark wordt wel gewerkt aan de nieuwbouw van Vredenberg.

Integrale toetsing

8.1 Integrale toetsing woongebieden

De integrale toetsing is uitgevoerd voor de 15 woongebieden. Voor de deelterreinen wonen, woonomgeving en zorg/welzijn zijn voor de feiten en meningen criteria geoperationaliseerd. Het resultaat van de integrale toetsing is in figuur 13. met een kleurenpallet weergegeven. De onderliggende cijfers en scores van alle gehanteerde criteria zijn in de bijlage 6. opgenomen.

De analyse van de woongebieden valt uiteen in drie onderdelen:

1. Integrale toetsing
2. Vergelijking van feiten en meningen
3. Vergelijking van de bevolkingsontwikkelingen

De integrale toets is een beoordeling van de totaal score op alle drie clusters. Een afwijking tussen de feiten en meningen duidt op specifieke problematiek in een woongebied. De score op de thema's afzonderlijk kunnen gebruikt worden voor de uitvoering in de woongebieden zelf en is in de voorgaande hoofdstukken aan bod gekomen.

Bij de bevolkingsontwikkeling wordt gekeken naar het aandeel ouderen in 2006 en de groei in de periode 2006-2015. Hiermee kan de aanpak voor de korte-, middellange- of lange termijn bepaald worden. Voor de bevolkingsontwikkeling is eveneens een kleurenpallet figuur 13. en kaart 1. gemaakt.

Bij de toetsing van de woongebieden staat de integrale benadering van het "Geschikt wonen voor Iedereen" voorop. De scores op de gehanteerde criteria voor wonen, woonomgeving en zorg/welzijn dienen, op een optimaal niveau, met elkaar in evenwicht te zijn. Daarbij is de score van een feit of mening even belangrijk. Op basis van de plussen en minnen in het kleurenpallet (saldo plussen en minnen) en in de kaart is een verdeling naar rangorde voor de integrale toetsing gemaakt.

► **Figuur 13.** beeld 2006 integrale toetsing woongebieden

Stedelijke toetsing Breda	wonen		woonomgeving		Zorg en welzijn		Totaal score
	feiten	meningen	feiten	meningen	feiten	meningen	
15 woongebiedne/criteria							meningen
1 Prinsenbeek	--	+/-	++	+/-	+	+	●
2 Haagse Beemden NW	+	+	++	+/-	+	-	●
3 Haagse Beemden ZO	-	--	+	-	+/-	+	●
4 Hoge Vucht	+	+	++	-	-	--	●
5 Belcrum/Doornboslinie	-	--	-	+	-	+	●
6 Teteringen	-	-	+	+/-	+	++	●
7 Tuinzigt/Westerpark	-	+	+	--	+/-	-	●
8 Centrum	++	+	++	--	+	--	●
9 Brabantpark/Heusdenhout	-	++	++	+	+	+/-	●
10 Princenhage/Heuvel	+	-	++	--	+	+/-	●
11 Boeimeer/Ruitersbos	++	+	-	+	-	+	●
12 Zandberg/Sportpark	-	+/-	+	+/-	+	++	●
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe kei	+	+/-	++	++	-	+/-	●
14 Ulvenhout	-	+	++	+	+/-	+	●
15 Bavel	-	-	++	+	+	+/-	●

Legenda

Score

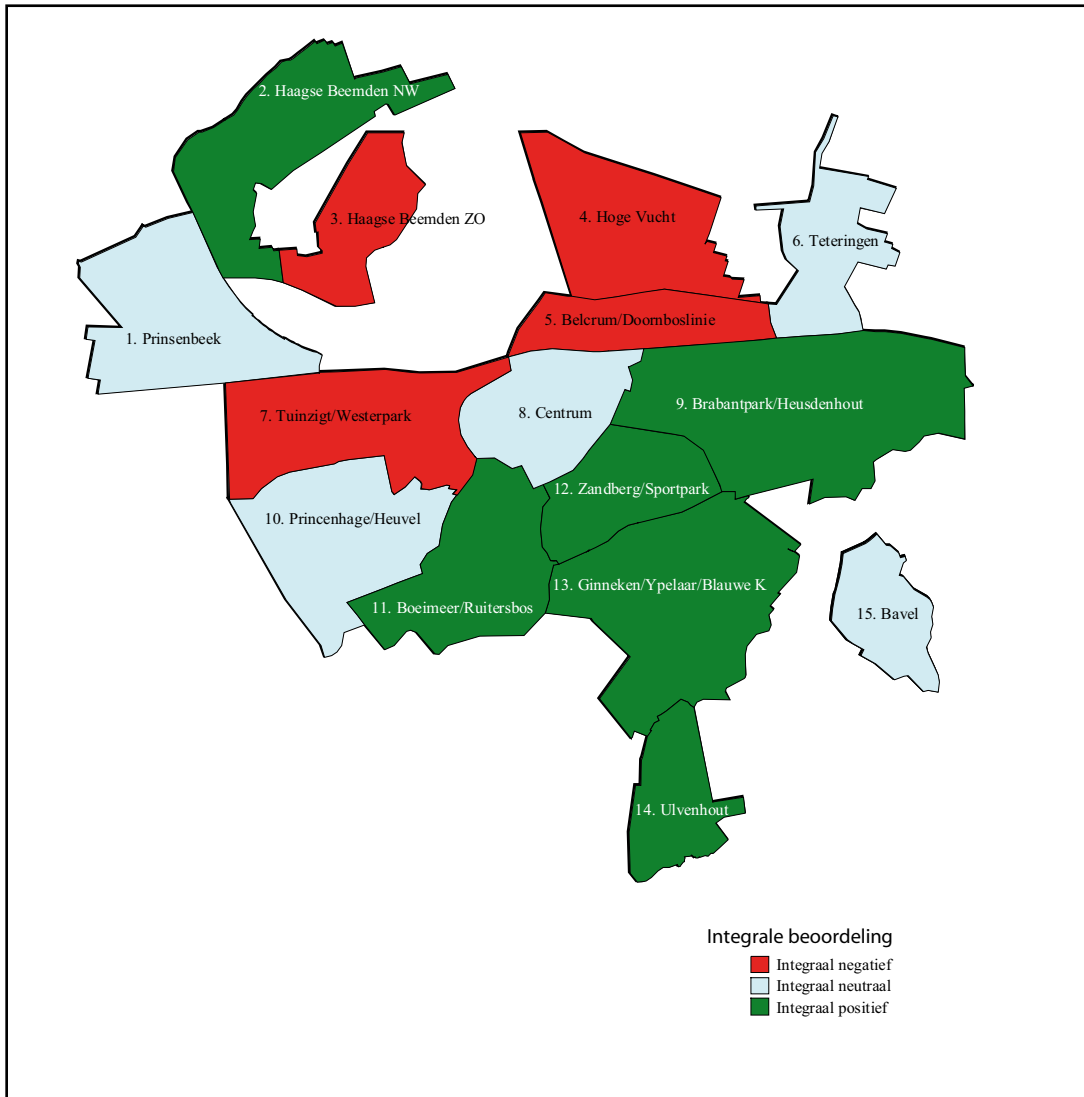
- overwegend positief
- neutraal
- overwegend negatief

Beeld 2006

- ++ zeer goed
- + goed
- +/- middelmatig
- minder
- slecht

Twee van de vier woongebieden (4. Hoge Vucht en 5. Belcrum/Doornbos/Linie) met een overwegend negatieve score hadden dat ook in 2002. De andere twee (3. Haagse Beemden Zuid Oost en 7. Tuinzigt/Westerpark) zijn dus nieuw. Van de woongebieden die in 2002 negatief scoorden hebben Centrum en Bavel nu een neutrale score en 14. Ulvenhout en 2. Haagse Beemden Noord West nu een overwegend positieve score.

▷ **Kaart 1:** Integrale toetsing woongebieden 2006

Geschikt wonen voor iedereen
Afdeling Onderzoek en Informatie
Oktober 2002

Feiten en meningen

Bij de vergelijking van de feiten en meningen vallen vier woongebieden op met negatieve scores voor beide aspecten (4, 5, 6, 15). Twee van deze woongebieden (4 en 5) scoren hoog op de lijst van de integrale toetsing.

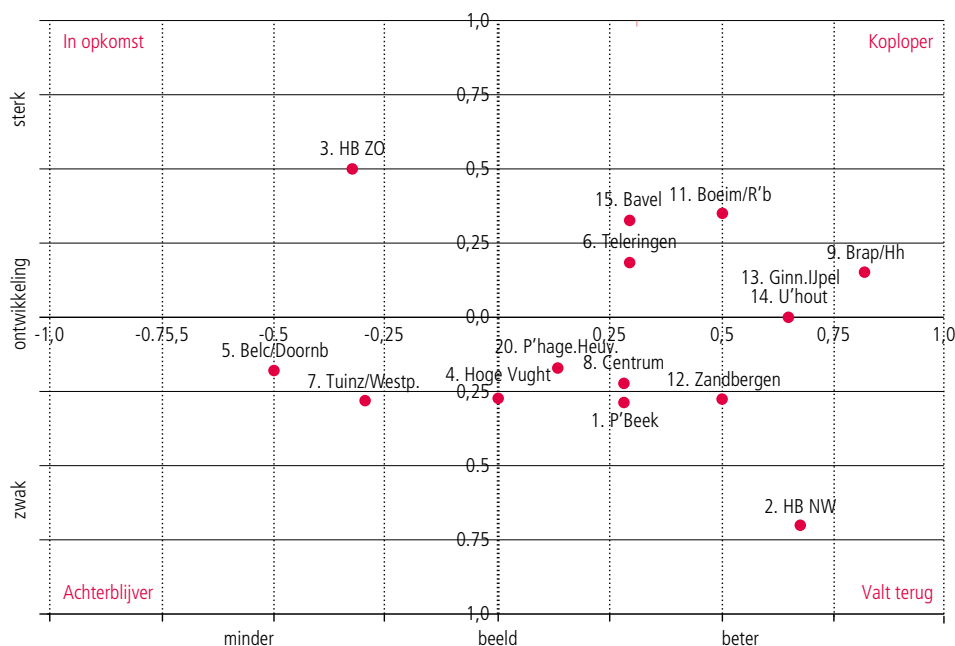
In de meeste woongebieden is er wel een afwijkende score tussen de feiten en meningen voor een van de drie aspecten. Een positievere mening dan de feitelijke situatie is, zeker bij ouderen, een algemeen gegeven. In een derde van de 45 vergelijkingen scoren de meningen van de ouderen positiever dan de feiten. In veel gevallen, 21 keer, scoren de feiten dus positiever dan de meningen. In 2002 scoorde de meningen van ouderen veel meer positief. Zoals in de eerdere hoofdstukken is te constateren zijn de feiten in het algemeen verbeterd en de meningen in het algemeen verslechterd.

Opvallend zijn de negatieve meningen over de woonomgeving ten opzichte van de positieve score van de feiten. Dit verschil kan verklaard worden doordat het criterium van de feiten vooral de aanwezigheid van voorzieningen meet en de meningen een oordeel geeft over de geschiktheid van de woonomgeving

Beeld en ontwikkelingen

In figuur 14. is per **woongebied** de score van de ontwikkeling afgezet tegen de score van het beeld. Een score rechtsboven (koploper) is gunstig, links onder (achterblijver) is ongunstig. De koplopers van het integrale toets voor beeld en ontwikkeling zijn de woongebieden 6, 9, 11 en 15). Slechts twee woongebieden 5. en 7. blijven achter omdat ze op beide aspecten een mindere score. Vijf woongebieden (1, 2, 4, 12 en 8) vallen terug omdat de ontwikkeling negatief geweest maar is er nog steeds sprake van een positief beeld in 2006.

► **Figuur 14:** Integrale toetsing beeld 2006 en ontwikkelingen 2002-2006

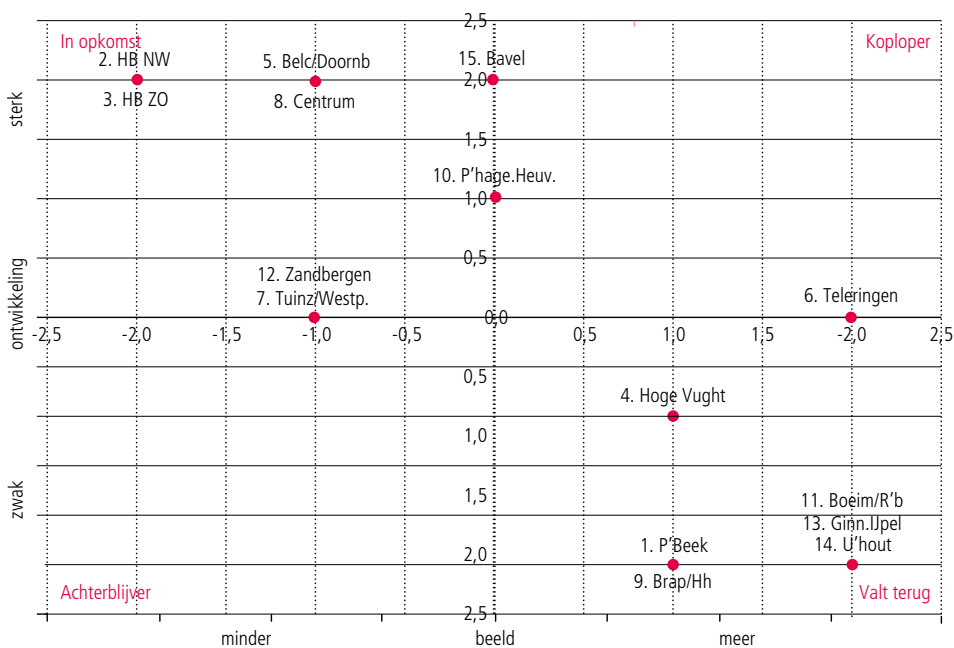

8.2 Bevolkingsontwikkelingen

Voor de prioriteitstelling van de aanpak van woongebieden zijn twee bevolkingsgegevens van belang; het aandeel ouderen in 2006 en de groei in de periode 2006-2020. De absolute groei geeft de prioriteit welke woongebieden in de toekomst extra aandacht moeten hebben. Het aandeel ouderen geeft de termijn van aanpak aan; korte termijn, middellang of lange termijn.

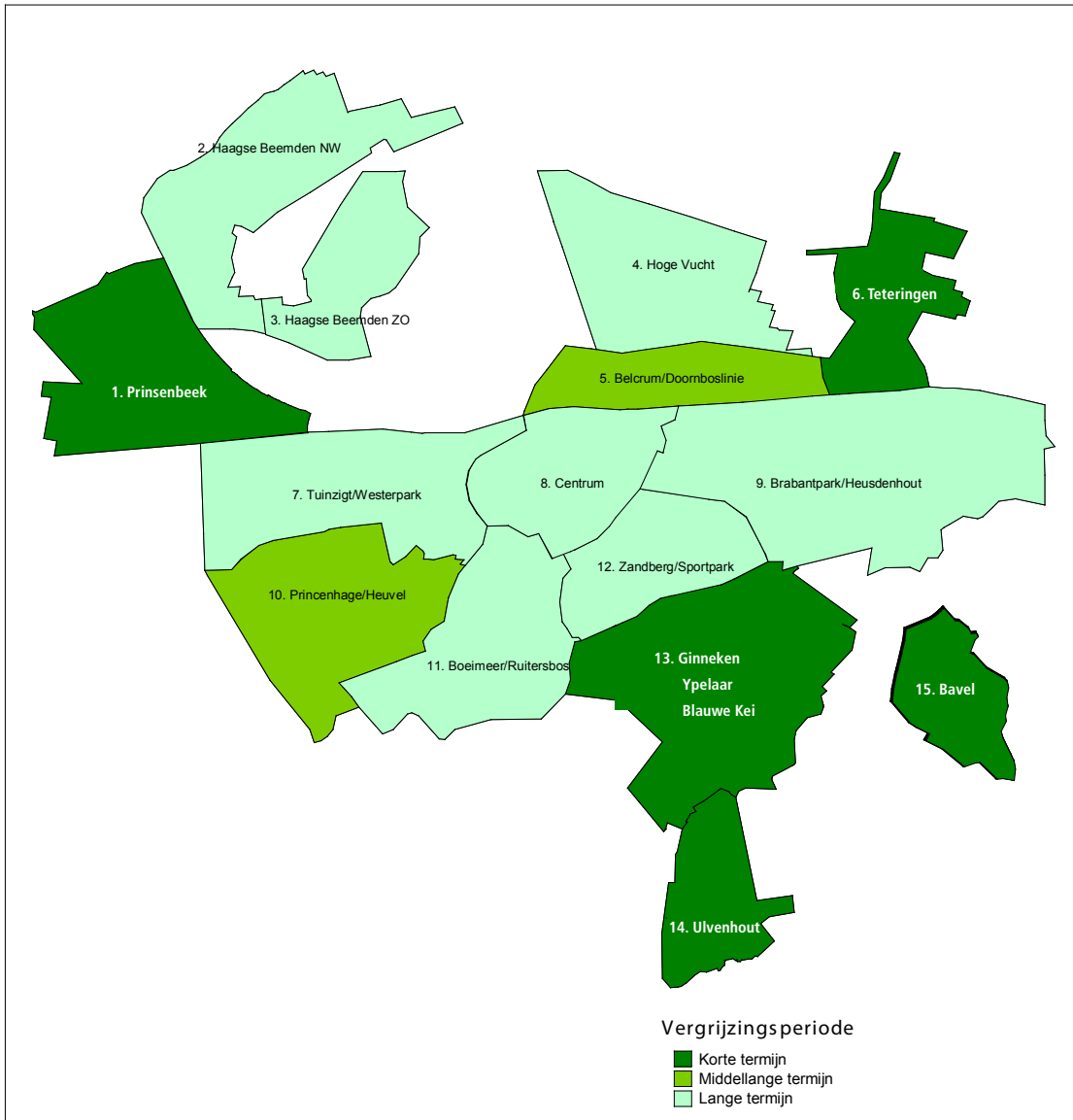
In bijlage 7. zijn gegevens van de bevolkingsprognose verwerkt voor 2020 naar leeftijdsgroepen. In figuur 15 en kaart 2. zijn de resultaten voor de prognose verwerkt. Zes woongebieden (2, 3, 5, 8, 10 en 15) waar nu nog niet zoveel 55 plussers wonen, gaan de komende jaren vergrijzen. In zeven andere woongebieden (1, 4, 6, 9, 11, 13 en 14) is op dit moment al sprake van een relatief grote vergrijzing die in de toekomst verder afneemt.

► **Figuur 15:** Vergrijzing in 15 woongebieden. Beeld 2006 en ontwikkeling 2006-2020.

Samengevat zijn er vijf woongebieden (1, 6, 13, 14 en 15) die een korte termijn aanpak verdienen om dat ze snel gaan vergrijzen. Voor twee woongebieden (5 en 10) verdienen een aanpak op middellange termijn 3 tot 5 jaar. De overige acht woongebieden verdienen een lange termijn aanpak vanaf 5 tot 10 jaar omdat ze nog niet vergrijsd zijn. Voor drie woongebieden (4, 9 en 11) is de vergrijzing nu redelijk hoog maar daalt steeds verder. Een korte termijn aanpak komt dan te laat en verdient daarom een lange termijn aanpak.

▷ **Kaart 2:** Integrale toetsing woongebieden 2006

Geschikt wonen voor iedereen
Afdeling Onderzoek en Informatie
Oktober 2002

Samenvatting ontwikkelingen en opgave

9.1 Ontwikkelingen in periode 2002-2006 en opgave

In figuur 16. zijn de belangrijkste ontwikkelingen van het GWI beleid en de opgave in steekwoorden weergegeven. Daarnaast wordt de inspanningen en het resultaat van de integrale toetsing voor de komende jaren beschreven.

► **Figuur 16:** Belangrijkste ontwikkelingen van en opgave voor GWI beleid

	Feiten	Meningen	Opgave en aandachtspunten
Wonen	Iets verbeterd	Lichte achteruitgang	<ul style="list-style-type: none"> • Tekort (en soms overschot) van specifiek kleinschalige woonvormen in sommige woongebieden • Verbetering fysieke geschiktheid • Inventarisatie specifieke woonvormen en fysieke kwaliteit
Woonomgeving	Iets verbeterd	Lichte achteruitgang	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassing openbare ruimte op veiligheid en begaanbaarheid • Behoud basisvoorzieningen
Zorg en welzijn	Verbetering	Verbetering	<ul style="list-style-type: none"> • Licht tekort zorg in sommige woongebieden • Welzijn kwetsbare ouderen • Activiteiten voor (kwetsbare) ouderen

Uit de ontwikkelingen van de feiten in Breda blijkt dat er wel meer specifieke woonvormen zijn bijgekomen maar dat het overschot (saldo van aanbod en vraag) iets is teruggelopen. In sommige woongebieden laat de aanwezigheid van kleinschalige woonvormen en fysieke geschiktheid voor doelgroepen te wensen over. Op het terrein van wonen is ruim de helft van de nieuw gebouwde woningen min of meer geschikt voor ouderen met beperkingen. Het blijft zaak om in sommige woongebieden meer specifieke kleinschalige woonvormen te ontwikkelen en de fysieke kwaliteit te verbeteren.

In de woonomgeving is veel hersteld of ingericht. Om de beleving van ouderen te verbeteren dient er nog veel aangepast te worden.

In 2006 worden er volgens de berekende behoefte genoeg zorgarrangementen aangeboden. Op het terrein van welzijn en zorg wordt de toename van de groep ouderen goed opgevangen. De SOB slaagt er in de risico-ouderen beter te bereiken.

Inspanningen en activiteiten

Er zijn in de periode 2002 tot 2006, stedelijk als in de woongebieden, veel inspanningen en activiteiten verricht. De werkwijze is verschoven van sectorale naar integrale samenwerking en van doelgroepgericht naar klantgericht werken. Daarbij zijn er veel samenwerkingsverbanden ontstaan. De samenwerking is vaak bedoeld om klanten beter te bedienen en te bereiken en moet leiden tot betere benutting van voorzieningen. De verwachting is dat op termijn de samenwerking wel tot zichtbare effecten (voor consumenten) zullen leiden.

Integrale toetsing

Van de woongebieden met een mindere score in 2002 hebben Centrum en Bavel nu een neutrale score en 14. Ulvenhout en 2. Haagse Beemden Noord West nu een overwegend positieve score. Voor de komende periode dient er een prioriteit te zijn voor de woongebieden 3. Haagse Beemden Zuid-Oost, 4 Hoge Vucht, 5. Belcrum/Doornbos-Linie en 7. Tuinzigt/Haagpoort/Westerpark.

De feiten zijn in de afgelopen periode verbeterd en meningen zijn achteruit gegaan. Bij de korte termijn aanpak van het GWI-beleid moet rekening worden gehouden met specifieke bevolkingsontwikkelingen in de woongebieden 1. Prinsenbeek, 6. Teteringen, 13. Ginneken/Blauwe Kei/Ijpelaar 14. Ulvenhout en 15. Bavel.

Bijlage

Bijlage 1. Aanbod en behoefte specifieke woonvormen 2006

Capaciteit voor specifieke woonvormen 2006 1)						
Woongebied	Intramuraal	cluster	begeleid	zelfst. in complex	individueel	totaal
1 Prinsenbeek			82	10	18	274
2 Haagse Beemden NW		30			176	640
3 Haagse Beemden ZO				15		119
4 Hoge Vucht		66	82	4	153	1002
5 Belcrum/Doornboslinie		25		11	78	312
6 Teteringen			132	82	35	374
7 Tuinzigt/Westerpark			66	6	145	289
8 Centrum		179	384	68	109	1025
9 Brabantpark/Heusdenhout		49	79	103	218	724
10 Princenhage/Heuvel		35	355	130	271	1231
11 Boeimeer/Ruitersbos		348	210	53	164	889
12 Zandberg/Sportpark		70	73		130	299
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei		234	250	47	573	1586
14 Ulvenhout		103		13	47	274
15 Bavel		106	15	20	26	240
Totaal		1245	1728	562	2143	9278

1) inclusief buitengebieden

Behoefte aan specifieke woonvormen 2006						
Woongebied	Intramuraal	cluster	begeleid	zelfst. in complex	individueel	Totaal
1 Prinsenbeek		53	67	57	163	507
2 Haagse Beemden NW		42	53	42	121	411
3 Haagse Beemden ZO		12	15	10	27	120
4 Hoge Vucht		94	120	106	302	902
5 Belcrum/Doornboslinie		31	39	34	97	299
6 Teteringen		37	48	41	118	358
7 Tuinzigt/Westerpark		44	56	47	133	424
8 Centrum		53	68	60	172	518
9 Brabantpark/Heusdenhout		100	127	115	327	958
10 Princenhage/Heuvel		70	89	78	222	674
11 Boeimeer/Ruitersbos		75	95	90	256	722
12 Zandberg/Sportpark		35	44	39	112	340
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei		150	191	175	499	1441
14 Ulvenhout		33	43	38	108	319
15 Bavel		22	28	22	63	208
Breda Totaal		850	1082	956	2722	8201

Behoefte aan specifieke woonvormen 2020						
Woongebied	Intramuraal	cluster	begeleid	zelfst. in complex	individueel	Totaal
1 Prinsenbeek		61	77	69	195	583
2 Haagse Beemden NW		68	87	73	209	653
3 Haagse Beemden ZO		35	45	37	105	334
4 Hoge Vucht		98	125	110	314	941
5 Belcrum/Doornboslinie		69	88	74	212	664
6 Teteringen		52	66	58	164	499
7 Tuinzigt/Westerpark		59	75	65	186	568
8 Centrum		74	94	82	233	705
9 Brabantpark/Heusdenhout		92	117	104	295	879
10 Princenhage/Heuvel		89	113	99	282	854
11 Boeimeer/Ruitersbos		49	63	56	159	474
12 Zandberg/Sportpark		44	56	48	138	423
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei		123	156	139	396	1179
14 Ulvenhout		29	37	33	94	276
15 Bavel		50	64	55	155	484
Breda Totaal		993	1263	1102	3137	9515

Voor definities specifieke woonvormen zie Gebiedsbeschrijvingen GWI, nov. 2005

Bijlage 2. Aanbod en behoefte zorgarrangementen 2006

Capaciteit aan zorgarrangementen Breda 2006 1)					
Woongebied	cluster wonen	begeleid	zelfstandig woonzorgcomplex met thuiszorg 2)	individueel met thuiszorg 2)	Totaal
1 Prinsenbeek	82	10		200	493
2 Haagse Beemden NW				157	315
3 Haagse Beemden ZO		15		75	165
4 Hoge Vucht	82	4		283	652
5 Belcrum/Doornboslinie		11		100	211
6 Teteringen	132	82		131	475
7 Tuinzigt/Westerpark	66	6		152	377
8 Centrum	384	68		157	766
9 Brabantpark/Heusdenhout	79	103		277	736
10 Princenhage/Heuvel	355	130		238	961
11 Boeimeer/Ruitersbos	210	53		175	613
12 Zandberg/Sportpark	73			106	286
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	250	47		402	1102
14 Ulvenhout		13		107	227
15 Bavel	15	20		99	232
Breda	1728	562	2661	2661	7611

1) Inclusief buitengebieden 2) Bron Klantprofielen ouderen 2005 diensten van Thuiszorg Breda verdeling 5

Behoefte aan zorgarrangementen Breda 2006					
Woongebied	cluster wonen	begeleid	zelfstandig woonzorgcomplex met thuiszorg	individueel met thuiszorg	Totaal
1 Prinsenbeek	67	57		142	419
2 Haagse Beemden NW	53	42		102	333
3 Haagse Beemden ZO	15	10		21	95
4 Hoge Vucht	120	106		265	751
5 Belcrum/Doornboslinie	39	34		104	278
6 Teteringen	48	41		102	290
7 Tuinzigt/Westerpark	56	47		128	369
8 Centrum	68	60		171	457
9 Brabantpark/Heusdenhout	127	115		296	808
10 Princenhage/Heuvel	89	78		229	614
11 Boeimeer/Ruitersbos	95	90		253	640
12 Zandberg/Sportpark	44	39		117	311
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	191	175		470	1236
14 Ulvenhout	43	38		100	273
15 Bavel	28	22		62	182
Breda Totaal	1082	956	2562	2457	7057

Behoefte zorgarrangementen Breda 2015					
Woongebied	cluster wonen	begeleid	zelfstandig woonzorgcomplex met thuiszorg	individueel met thuiszorg	Totaal
1 Prinsenbeek	77	69		212	559
2 Haagse Beemden NW	87	73		233	625
3 Haagse Beemden ZO	45	37		123	330
4 Hoge Vucht	125	110		259	742
5 Belcrum/Doornboslinie	88	74		120	400
6 Teteringen	66	58		128	372
7 Tuinzigt/Westerpark	75	65		184	506
8 Centrum	94	82		264	679
9 Brabantpark/Heusdenhout	117	104		282	764
10 Princenhage/Heuvel	113	99		218	650
11 Boeimeer/Ruitersbos	63	56		149	404
12 Zandberg/Sportpark	56	48		118	340
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	156	139		337	949
14 Ulvenhout	37	33		79	226
15 Bavel	64	55		122	365
Breda Totaal	1263	1102	2828	2718	7911

Voor definities zorgarrangementen zie Gebiedsbeschrijvingen GWI, nov. 2005

Bijlage 3.

Inventarisatie GWI activiteiten in de 15 GWI-gebieden in periode 2002 tot en met 2005

Stedelijk Projecten

Elisabeth en GGZ Breda werken in de gehele stad samen i.v.m. de opvang van ouderen met GGZ problematiek. Vraagarticulatie. BIB-tafels. Goed geregeld. Winproject (waardig oud in Ned). Schuttingen en Geraniums. TRIL-project. Nieuwsbrief GWI. Consumenten wijkkeurteam (CWK). Themabijeenkomst vraagsturing BIB. Uitgave van woonwensen van Onderling Sterk. Advies WWZ loket op basis van ervaringen gebruikers zorgloket. Website GWI. Keuzevrijheid in verzorging en verpleging.

Onderzoek

Gezondheidsonderzoek West-Brabant. GWI-gebiedsbeschrijvingen 2003. Doelgroepenonderzoek BCG. Actualisatie GWI-gebiedsbeschrijvingen. Inventarisatie VG/LG/GGZ. Sociale infrastructuur.

GWI 1 Prinsenbeek

Omschrijving:

samenwerking om te komen tot invulling GWI in Prinsenbeek

Doel(en):

- realisatie zorgkruispunt binnen Centrale Zone
- realisatie wensbeeld Ouderenproof

Status:

plannen bevinden zich in de planfase

Trekkers:

- Oranjehaave en gemeente

Overige partijen:

Stichting Verankering Ouderenproof, SOB, Laurentius, Woonzorg Nederland, Thuiszorg Breda, Mark en Maas, Amarant, KBO

Initiatieven gepland:

- uitvoering Ouderenproof (Stichting Verankering Ouderenproof)
- verplaatsing Hagedonk naar Centrale Zone (Oranjehaave)
- realisatie gecombineerde woonvoorziening voor mensen met dementie en mensen met een verstandelijke beperking (Oranjehaave en Amarant)
- realisatie (zorg)appartementen op huidige terrein Hagedonk (Woonzorg Nederland)

GWI 2 Haagse Beemden Noord West

Omschrijving:

Haagse Beemden Noord West maakt deel uit van meerdere samenwerkingsverbanden.

- Samenwerkingsverband rondom gerealiseerde Centrale Zone Heksenwiel
- Haagse Beemden Noord West is WMO-pilotgebied

Centrale Zone Heksenwiel:

Doel:

Centrale Zone Heksenwiel: zorgkruispunt Heksenwiel

Status:

het zorgkruispunt is gerealiseerd

Trekkers:

Zorgkruispunt: Stichting Heksenwiel (Breedonk en Thuiszorg Breda), Aeneas, SOB en Singelveste

Overige Partijen:

Zorgkruispunt: MEE, GGZ, NSWAC, IMW, Amarant en de wijkraad.

Initiatieven gepland:

Zorgkruispunt met o.a. informatiepunt, eetpunt en extramurale zorgverlening (Stichting Heksenwiel, Aeneas, Thuiszorg Breda, SOB en Singelveste).

WMO pilot Heksenwiel:

Doel:

sociale participatie van kwetsbare mensen door middel van intersectorale samenwerking.

Status

WMO pilot is net van start gegaan

Trekkers

partijen met direct klantcontact

Overige partijen

partijen met benodigde voorzieningen (verpleeg- en verzorgingstehuizen)

Initiatieven

In kaart brengen kwetsbare bewoners van de wijk Heksenwil. Organisaties inventariseren wie ze daar als klant hebben en kijken wat ze voor elkaars klanten kunnen betekenen.

GWI 3 Haagse Beemden Zuid Oost

In de Haagse Beemden Zuid Oost geen activiteiten op gebied van GWI.

Enige activiteit verplaatsing capaciteit (diagnostiek en observatie) Oranjehaave van Huize Liesbosch naar Muizenberg.

GWI 4 Hoge Vucht en GWI 5 Belcrum/ Doornbos-Linie

Omschrijving:

- Binnen Hoge Vucht en Doornbos-Linie is met betrekking tot GWI sprake van één organisatiestructuur; de woonzorgwelzijnswijk (GWI in Breda Noord-Oost).
 - Hoge Vucht is tevens aangewezen als WMO pilot gebied
 - Daarnaast is sprake van een samenwerkingsverband, op het schaalniveau van Hoge Vucht en Belcrum/ Doornbos-Linie in het kader van de herstructurering (Samen werken aan leefbaarheid). Op dit samenwerkingsverband wordt hier verder niet ingegaan.
- Deze samenwerkingsverbanden opereren allen los van elkaar (WMO-pilot maakt bijvoorbeeld geen onderdeel uit van woonzorgwelzijnswijk), terwijl veel partijen in alle verbanden participeren.

GWI 4 Hoge Vucht

Omschrijving:

Met betrekking tot GWI zijn voor Hoge Vucht de Woonzorgwelzijnswijk en de WMO-pilot relevant.

Woonzorgwelzijnswijk (samen met Belcrum/ Doornbos-Linie)

Doel:

samenwerkingsverband om te komen tot invulling GWI in Hoge Vucht in combinatie met Doornbos.

Status:

veel te realiseren ontwikkelingen bevinden zich nog in de visiefase.

Trekkers:

Elisabeth, Thuiszorg Breda, Raffy, SOB, Singelveste, Thuiszorg Breda en Wonen Breburg, gemeente

Overige partijen:

Wijkraad (OBN) en BCG. Daarnaast worden Amarant, MEE, GGZ en Vertizontaal m.b.t. bepaalde thema's betrokken.

Initiatieven gepland:

- realisatie zorgkruispunt Vuchterhage (Elisabeth)
- uitbreiden van de functies voor de wijk van Raffy (Raffy)
- realisatie woonzorg satelliet Wisselaar inclusief zorgwoningen (Laurentius)
- nieuwbouw ouderenwoningen in combinatie met extramurale zorg (Laurentius en Singelveste)
- samenstellen integraal team m.b.t. zorgverlening (Thuiszorg Breda, Elisabeth en Raffy)

WMO pilot Hoge Vucht

Doel:

Zoeken naar methoden om d.m.v. een intersectorale methode de kwetsbare groep volledig in beeld te krijgen. Er wordt ingezoomd op 3 flatcomplexen in de Geeren

Status:

WMO-pilot is net van start gegaan. Borduurt voort op het afgeronde Schuttingen en Geraniums.

Trekkers:

partijen met direct klantcontact (Thuiszorg Breda, SOB, Singelveste, Laurentius, Wonen Breburg, MEE, Amarant, BCG, IMW, Vertizontaal)

Overige partijen

partijen met benodigde voorzieningen (Raffy en Vuchterhage)

Initiatieven

In kaart brengen kwetsbare bewoners van de Roeselaerestraat en de Brusselstraat. Organisaties inventariseren wie ze daar als klant hebben en kijken wat ze voor elkaars klanten kunnen betekenen.

GWI 5 Belcrum/ Doornbos-Linie

Omschrijving:

Belcrum/ Doornbos-Linie maakt deel uit van het GWI samenwerkingsverband de Woonzorgwelzijnswijk. Binnen Belcrum/ Doornbos-Linie concentreert dit samenwerkingsverband zich op Doornbos. In Belcrum is volgens dhr. Gruijters nauwelijks sprake van vergrijzing en het Liniekwartier wordt zodanig geherstructureerd dat onduidelijk is hoe de populatie van de wijk er straks uit zal zien.

Woonzorgwelzijnswijk (samen met Hoge Vucht)

Doel:

samenwerkingsverband om te komen tot invulling GWI in Hoge Vucht in combinatie met Doornbos.

Status:

Er is een implementatieplan.

Trekkers:

Elisabeth, Thuiszorg Breda, Raffy, SOB, Singelveste, Thuiszorg Breda en Wonen Breburg, gemeente

Overige partijen:

Wijkraad (OBN) en BCG. Daarnaast worden Amarant, MEE, GGZ en Verticaal m.b.t. bepaalde thema's betrokken.

Initiatieven gepland:

- realisatie zorgkruispunt aan de Balienweide (Elisabeth, Thuiszorg Breda, SOB, Wonen Breburg)
- herstructurering (senioren)woningen in omgeving Balienweide (Singelveste en Wonen Breburg)

GWI 6 Teteringen

Omschrijving:

samenwerkingsverband om te komen tot invulling GWI Teteringen

Doel(en):

realisatie van een zorgkruispunt in het centrum in combinatie met een woonzorgvoorziening

Status:

grond verworven, maar geld voor de realisatie van het zorgkruispunt ontbreekt.

Trekkers:

Oranjeshaeve, Zuiderhout, Amarant en Singelveste

Overige partijen:

SOB, Mark en Maas, Thuiszorg Breda, Vitalis, gemeente Breda

Initiatieven gepland

- realisatie van zorgkruispunt in het oude gemeentehuis (Oranjeshaeve, Zuiderhout, Amarant, SOB, Singelveste, Thuiszorg Breda en Mark en Maas).
- realisatie gecombineerde woonvoorziening voor ouderen en mensen met verstandelijke beperking (Oranjeshaeve en Amarant)

GWI 7 Tuinzigt/ Westerpark

Omschrijving:

samenwerkingsverband om te komen tot invulling GWI in Tuinzigt/ Westerpark

Doel(en):

realisatie van GWI-infrastructuur op gebied van wonen, welzijn en zorg

Status:

partijen komen maandelijks bij elkaar voor overleg

Trekkers:

Elisabeth en SOB

Overige partijen:

Thuiszorg Breda, Singelveste, GGZ

Initiatieven gepland:

- Zorgkruispunt in Westerwiek (inclusief wijkinformatiepunt)
- Consultatiebureau voor ouderen in aanleunwoning (Elisabeth, Thuiszorg Breda, SOB, Singelveste)

GWI 8 Centrum

Omschrijving:

samenwerkingsverband om te komen tot invulling GWI in Centrum

Doel(en):

ontwikkeling netwerkorganisatie en geven van invulling aan nieuwbouw Elisabeth

Status:

Partijen komen bij elkaar voor overleg.

Trekkers:

Elisabeth

Overige partijen:

SOB, GGZ, Thuiszorg Breda, Verizontaal, NSWAC en de drie corporaties

Initiatieven gepland:

- zorgkruispunt Leuvenaarstraat (Elisabeth, Thuiszorg Breda, corporaties)
- satellietsteunpunt Boschstraat (Raffy, Elisabeth, Oranjehave, SOB)

GWI 9 Brabantpark/ Heusdenhout

Omschrijving:

Voor zover bekend bestaat er geen GWI-samenwerkingsverband voor het hele GWI-gebied. In beide gebieden vinden ontwikkelingen plaats met ieder een eigen samenwerkingsstructuur.

Heusdenhout

Omschrijving:

Samenwerkingsverbanden per project

Status:

De plannen bevinden zich in de visiefase

Initiatieven gepland:

- realisatie van steunpunt aan Grote Houw (WonenBredburg, SOB, Thuiszorg Breda)
- haalbaarheidsstudie naar realisatie zorgkruispunt Heusdenhout (Breedonk)

Brabantpark

Omschrijving:

Samenwerkingsverband per project

Status:

De plannen bevinden zich in de voorbereidingsfase

Initiatieven gepland:

- zorgpunt met intramurale woningen voor ouderen en NAH (Aeneas, Thuiszorg Breda, NSWAC, Singelveste) en consultatiebureau voor ouderen.
- realisatie van een nieuw verpleegtehuis met de nadruk op kleine woongroepen en zelfstandig wonen (Breedonk)

GWI 10 Princenhage/ Heuvel

Omschrijving:

Voor zover bekend bestaat er geen GWI-samenwerkingsverband voor het hele GWI-gebied. In beide gebieden vinden ontwikkelingen plaats met ieder een eigen samenwerkingsstructuur.

Princenhage

Omschrijving:

Oranjehave gaat per project samenwerkingsrelaties aan met andere partijen

Doel(en):

realisatie van een zorgkruispunt

Status:

De plannen bevinden zich in de voorbereidingsfase

Trekkers:

Oranjehaave

Overige partijen:

SOB, Thuiszorg Breda, Amarant, Laurentius

Initiatieven gepland:

- realisatie zorgkruispunt locatie Haga na nieuwbouw (Oranjehaave, Thuiszorg Breda en Amarant)

- realisatie van woonvoorzieningen op terrein Lucia na gedeeltelijke sloop (Oranjehaave)

Heuvel

Omschrijving:

Beginnende samenwerking om te komen tot een zorgkruispunt

Doel(en):

realisatie woonzorgcentrum met zorgkruispunt.

Trekkers:

Oranjehaave, Wonen Breburg

Overige partijen:

SOB, gemeente, Woonzorg Nederland

Initiatieven gepland

- realisatie van een woonzorgcentrum met zorgkruispunt (Oranjehaave)

GWI 11 Boeimeer/ Ruitersbos

Omschrijving:

Samenwerking op GWI-gebiedsniveau om te komen tot invulling GWI in het gebied

Doel(en):

realisatie noodzakelijke zorg-, welzijn-, en wooninfrastructuur voor het gebied

Status:

De partijen hebben een intentieovereenkomst ondertekend

Trekkers:

Ruitersbos

Overige partijen

Aeneas, Breedonk, SOB, Thuiszorg Breda en Singelveste

Initiatieven gerealiseerd:

- afstemming diensten (SOB en Aeneas)

- het hospice in de wijk Ruitersbos (Stichting Heksenwiel)

Initiatieven gepland:

- In Boeimeer/ Ruitersbos wordt één zorgkruispunt gerealiseerd verdeeld over twee locaties. De functies worden verdeeld over Aeneas en Ruitersbos.

GWI 12 Sportpark/ Zandberg

Omschrijving:

Samenwerking op GWI-gebiedsniveau om te komen tot invulling GWI in het gebied. Activiteiten en plannen concentreren zich voornamelijk op de nieuwbouw van Vredenbergh.

Doel(en):

realisatie van een integrale aanpak op het gebied van wonen, zorg en welzijn

Status:

de partijen hebben een convenant (intentieverklaring) getekend.

Trekkers:

Zorgcentrum Vredenbergh

Initiatieven gepland:

- verbouwing Vredenbergh tot zorgkruispunt

GWI 13 Ginneken, Blauwe Kei, IJpelaar en Overakker

Omschrijving:

Er bestaat geen GWI-samenwerkingsverband voor het hele GWI-gebied. Elk gebied heeft een eigen organisatie en eigen trekkers.

Ginneken

Omschrijving:

Samenwerkingsverband om te komen tot invulling van GWI in het gebied. Ginneken was het eerste GWI-pilot gebied.

Doel(en):

realisatie van een integrale aanpak op het gebied van zorg, welzijn en wonen

Status:

Intentieovereenkomst ondertekent en Plan van Aanpak is opgesteld.

Trekkers:

Gemeente, De Werve, SOB en winkeliersvereniging Valkeniersplein (kerngroep)

Overige partijen:

Huispitaal, MEE, WonenBreburch, Gemeenschapshuis Vianden

Initiatieven gerealiseerd:

- welzijns- en zorgaanbod in en vanuit de Werve (De Werve en SOB)

- afstemming welzijnsactiviteiten (De Werve, SOB en Vianden)

- verbetering toegankelijkheid woonomgeving; gele voetstappen

initiatieven gepland:

- verbouwing De Werve tot zorgkruispunt (De Werve)

IJpelaar

Omschrijving:

samenwerking op het gebied van zorg en welzijn

Doel(en):

realisatie zorgkruispunt en realisatie integraal aanbod op gebied van zorg

Trekkers:

zorgcentrum IJpelaar, Huispitaal en SOB

Initiatieven gerealiseerd:

- tijdelijke zorgsatelliet Zorgvlietstraat (Zorgcentr. IJpelaar, Huispitaal en SOB)

Initiatieven gepland:

- zorgkruispunt IJpelaar (Zorgcentr. IJpelaar, Huispitaal en SOB)

- Integraal aanbod niet planbare 24-uurszorg (Zorgcentr. IJpelaar, Huispitaal en Mark en Maas)

- Binnen de herstructurering aan de Zorgvlietstraat en de Doenradestraat zal een zorgsatelliet worden gerealiseerd (de huidige tijdelijke zorgsatelliet zal na realisatie van de plannen komen te vervallen).

Overakker/ Blauwe Kei

Omschrijving:

samenwerking m.b.t. zorgkruispunt

Doel(en):

realisatie van en invulling geven aan zorgkruispunt Overakker (gerealiseerd)

Trekkers:

Elisabeth, Thuiszorg Breda en SOB

Initiatieven gerealiseerd:

- zorgkruispunt Overakker (Elisabeth, Thuiszorg Breda en SOB)

GWI 14 en GWI 15 Ulvenhout en Bavel

Samenwerkingsverband: gezamenlijke GWI-samenwerkingsstructuur voor Bavel en Ulvenhout

Trekkers: Gemeente Breda, Elisabeth, SOB en Laurentius en de Dorpsraden

Ulvenhout:

Omschrijving:

Partijen geven gezamenlijk invulling aan GWI

Doel(en):

Realisatie GWI wensbeeld

Status:

er is sprake van een duidelijke samenwerkingsstructuur en er is een wensbeeld vastgesteld.

Trekkers:

Gemeente Breda, Elisabeth, SOB en Laurentius en de Dorpsraden

Overige organisaties:

Thuiszorg Breda, Mark en Maas, Huispitaal, KBO

Initiatieven gerealiseerd:

- multifunctioneel dienstencentrum (Dorpsraad Ulvenhout)

Initiatieven gepland:

- zorgkruispunt De Donk (Elisabeth, De Donk, gemeente, SOB)

Bavel:

Omschrijving:

partijen geven gezamenlijk invulling aan GWI

Doel(en):

Realisatie GWI wensbeeld

Status:

er is sprake van een duidelijke samenwerkingsstructuur en er is een wensbeeld vastgesteld

Initiatieven gepland:

- realisatie van een zorgkruispunt (Elisabeth, De Donk, Mark en Maas en Thuiszorg Breda)

- (initiatief buiten het GWI-samenwerkingsverband om: gezondheidscentrum Bavel)

Bijlage 4. Bestratingen en inrichting van straten in de woonomgeving

Woongebieden	Herbestratingen	Straten gele voetpaden	Totaal periode	Percentage	Index
Woongebied 1 Prinsenbeek	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 4 nieuwe wegen		13	5,1%	75,9
Woongebied 2 Haagse Beemden Noord West	6 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005		12	4,7%	70,0
Woongebied 3 Haagse Beemden Zuid Oost	6 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 1 nieuwe weg		13	5,1%	75,9
Woongebied 4 Hoge Vucht	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005		9	3,5%	52,5
Woongebied 5 Belcrum/Doornbos-Linie	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 1 nieuwe weg		10	3,9%	58,4
Woongebied 6 Teteringen	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 11 nieuwe wegen		20	7,8%	116,7
Woongebied 7 Tuinzigt/Westerpark	3 straten 2003 7 straten 2004 3 straten 2005 3 nieuwe wegen		16	6,2%	93,4
Woongebied 8 Centrum	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 5 nieuwe wegen		14	5,4%	81,7
Woongebied 9 Brabant/Heusdenhout	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 Brabantplein 2006	20 straten 2002	30	11,7%	175,1
Woongebied 10 Princenhage/Heuvel	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 5 nieuwe wegen		14	5,4%	81,7
Woongebied 11 Boeimeer/Ruitersbos	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 5 nieuwe wegen		14	5,4%	81,7
Woongebied 12 Zandberg/Sportpark	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 2 nieuwe wegen	6 straten 2002	17	6,6%	99,2
Woongebied 13 Ginneken/Blauwe Kei/Ijpelaar/Overakker	10 straten 2002 5 straten 2003 7 straten 2004 3 straten 2005 1 nieuwe weg	17 straten 2002	43	16,7%	251,0
Woongebied 14 Ulvenhout	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005	6 straten 2005	15	5,8%	87,5
Woongebied 15 Bavel	3 straten 2003 3 straten 2004 3 straten 2005 2 nieuwe wegen	6 straten 2002	17	6,6%	99,2
Totaal Breda			257	100,0%	100%

Bijlage 5.

Gehanteerde criteria voor stedelijke toetsing "geschikt wonen voor iedereen"

Criteria	Omschrijving	Normering of vergelijking	Toetsing
Wonen			
<i>Feiten</i>			
W1. Woningvoorraad is integraal aangepast	Aantal woningen dat integraal aangepast is voor rolstoelgebruikers	IWZ-normen (±6%) 2015 leeftijds specifiek uitgewerkt en gewogen naar personen woongebieden	Behoeft intramuraal, geclusterd wonen, beschut/begeleid wonen, woonzorgcomplex, individueel getoetst aan capaciteit bijzondere woongebouwen, specifieke en bestemde woningen voor ouderen
W2. Woningvoorraad is nultrede toegankelijk	Aantal woningen is nultrede toegankelijk (partieel aangepast) voor mensen met functie beperkingen	IWZ-norm 27% van de woningvoorraad is nultrede toegankelijk	Behoeft aan woningen getoetst aan capaciteit woningen nultrede toegankelijk = woning mogelijk (minimaal) geschikt voor ouderen (galerijflats, flats met lift en benedenwoningen)
W3. Woningvoorraad is geschiktheid voor vitale ouderen	Aantal woningen voldoet aan senioren score SEV voor vitale ouderen	Normering SEV leeftijds specifiek en gewogen naar personen en omgerekend naar woningen (huishoudens)	Behoeft berekening vitaal minus capaciteit vitaal volgens senioren score
W4. Woningvoorraad is geschikt voor licht gehandicapten	Aantal woningen voldoet aan senioren score SEV voor licht gehandicapten	Normering SEV leeftijds specifiek en gewogen naar personen en omgerekend naar woningen (huishoudens)	Behoeft berekening licht minus capaciteit licht volgens senioren score
<i>Meningen</i>			
W5. Eigen woning niet geschikt voor ouderen		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 3%	Afwijking t.o.v. 3% (Bron BE 1998)
W6. Eigen woning alleen geschikt voor vitale ouderen		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 49%	Afwijking t.o.v. 49% (Bron BE 1998)
W7. Ouderen verwachten problemen met zelfstandig wonen		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 18%	Afwijking t.o.v. 18% (Bron BE 1998)
Woonomgeving			
<i>Feiten</i>			
O1. Aanwezigheid basisvoorzieningen in woongebied	Winkels AGF/supermarkt, Post/bank/geldautomaat, Apotheek en Bibliotheek	Alle voorzieningen minimaal 1 x aanwezig	Aanwezigheid elke onderscheiden voorziening scoort 1 punt
<i>Meningen</i>			
O2. Beleving ongeschiktheid woonomgeving ouderen		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 9%	Afwijking t.o.v. 9% (Bron BE 1998)
Zorg/welzijn			
<i>Feiten</i>			
Z1. Aanwezigheid zorgvoorzieningen in woongebied	1. <i>Wonen/zorg</i> : verzorg.huis, verpl.huis, overig cat., 2. <i>Ontmoeting</i> : gem.schapsh., buurthuis, steunp., sociëteit en kerk 3. <i>Medisch</i> : huisarts, fysio., wijkgebouw, zorgkruisp.	Alle voorzieningencategorieën minimaal 1 x aanwezig	Score van de afzonderlijke drie hoofdcategorieën samengevoegd
Z2. Aanwezigheid van zorgarrangementen	Alle typen zorgarrangementen kunnen aangeboden worden in: Geclusterd wonen, Beschut/begeleid wonen, Woonzorgcomplex, Individueel wonen	IWZ-normen 2015 leeftijds specifiek uitgewerkt en gewogen naar personen woongebieden	Totale behoefte zorgarrangementen getoetst aan capaciteit: bijzondere woongebouwen exclusief intramuraal en geleverde thuiszorg (bron zorgkantoor)
Z3. Ouderen op bijstandniveau	Ouderen met beperkt inkomen	Vergelijking met Bredase gemiddelde van 3%	Afwijking t.o.v. 3% (Bron CBS 2000)
Z4. Aanwezigheid twee of meer activiteitencentra	Activiteitencentra: gemeenschapshuis, buurthuis, steunpunt, sociëteit	In een woongebied zijn 2 of meer activiteitencentra aanwezig	Som van activiteitencentra in een woongebied groter dan 2
<i>Meningen</i>			
Z5. Ouderen die vinden dat ze hulp nodig hebben		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 21%	Afwijking t.o.v. 21% (Bron BE 1998)
Z6. Ouderen die vinden dat ze extra hulp nodig hebben		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 29%	Afwijking t.o.v. 29% (Bron BE 1998)
Z7. Ouderen die problemen verwachten met zelfstandig wonen		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 18%	Afwijking t.o.v. 18% (Bron BE 1998)
Z8. Ouderen die vinden dat ze eenzaam zijn		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 6%	Afwijking t.o.v. 6% (Bron BE 1998)
Z9. Ouderen die vinden dat ze een laag inkomen hebben		Vergelijking met Bredase gemiddelde van 21%	Afwijking t.o.v. 21% (Bron BE 1998)

Bijlage 6a. Gegevens wonen 2006

Criteria woning	Feiten Woning							
	woningbehoefte					aandeel aanpasbaar gebouwd		
	capaciteit 2002 specifieke woonvormen	capaciteit specifieke woonvormen 2006	Ontwikkeling 2002-2006	saldo aanbod-vraag specifieke woonvormen 2006	saldo aanbod-vraag specifieke woonvormen 2020	Aanpasbaar woningen (inclu. specifiek) 2006	t.o.v norm 2006	Ontwikkeling 2002-2006
Woongebied								
1 Prinsenbeek	274	274	0%	-233	-309	319	-19%	-1%
2 Haagse Beemden NW	640	640	0%	299	-13	1387	-7%	-2%
3 Haagse Beemden ZO	140	119	-15%	-1	-215	405	-16%	-3%
4 Hoge Vucht	871	1002	15%	100	61	3622	25%	-2%
5 Belcrum/Doornboslinie	239	312	31%	13	-352	511	-11%	0%
6 Teteringen 1)	350	374	7%	16	-125	380	-9%	9%
7 Tuinzigt/Westerpark	289	289	0%	-135	-279	1039	-7%	2%
8 Centrum	1043	1025	-2%	507	320	3404	25%	9%
9 Brabantpark/Heusdenhout	723	724	0%	-234	-155	2028	3%	0%
10 Princenhage/Heuvel	1139	1231	8%	557	377	1763	0%	7%
11 Boeimeer/Ruitersbos	907	889	-2%	167	415	1781	22%	5%
12 Zandberg/Sportpark	305	299	-2%	-41	-124	599	-9%	1%
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	1556	1586	2%	145	407	2637	4%	-1%
14 Ulvenhout	236	274	16%	-45	-2	287	-12%	-3%
15 Bavel 1)	226	240	6%	32	-244	282	-13%	-1%
Breda Totaal	8938	9278	4%	1077	-237	20444	1%	5%
norm						27%		

1) inclusief 239 Zuiderhout en Maria Raboni in buitengebied Teteringen en exclusief 100 in Seminarie Bavel

Criteria woning	Meningen 2006								
	mening eigen woning						ouderen en zelfstandig wonen		
	eigen woning niet geschikt voor ouderen	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006	eigen woning geschikt voor niet en vitale ouderen	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006	ouderen die problemen verwachten met zelfstandig	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006
Woongebied									
1 Prinsenbeek	7%	0%	-2%	53%	-4%	2%	24%	-4%	-5%
2 Haagse Beemden NW	8%	-1%	-3%	64%	7%	-3%	15%	5%	-5%
3 Haagse Beemden ZO	0%	7%	4%	30%	-27%	-20%	29%	-9%	-3%
4 Hoge Vucht	3%	4%	6%	50%	-7%	-6%	23%	-3%	3%
5 Belcrum/Doornboslinie	10%	-3%	2%	54%	-3%	8%	30%	-10%	-7%
6 Teteringen 1)	6%	1%	0%	48%	-9%	-15%	15%	5%	-8%
7 Tuinzigt/Westerpark	3%	4%	4%	64%	7%	7%	25%	-5%	0%
8 Centrum	4%	3%	5%	71%	14%	6%	20%	0%	1%
9 Brabantpark/Heusdenhout	1%	6%	4%	58%	1%	-7%	11%	9%	15%
10 Princenhage/Heuvel	21%	-14%	-15%	50%	-7%	0%	21%	-1%	-1%
11 Boeimeer/Ruitersbos	6%	1%	0%	75%	18%	22%	26%	-6%	1%
12 Zandberg/Sportpark	7%	0%	2%	51%	-6%	-1%	17%	3%	-4%
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	9%	-2%	-2%	53%	-4%	-7%	19%	1%	1%
14 Ulvenhout	5%	2%	-1%	48%	-9%	-14%	16%	4%	-10%
15 Bavel 1)	11%	-4%	3%	54%	-3%	0%	24%	-4%	-4%
Breda Totaal	7%	0%	-4%	57%	0,0%	-1%	20%	0%	1%
norm	7%			57%			20%		

Woningen geschikt voor ouderen 1-1-2006

Woongebied	Totale woning- voorraad	specifiek	bestemd	mogelijk geschikt (aanpasbaar)	niet geschikt
buitengebied 1)	2005	35		95	1875
1	4181	18	164	45	3954
2	7011	176	434	747	5654
3	3833		104	286	3442
4	7022	153	697	2620	3552
5	3159	78	198	199	2684
6	2082		125	6	1951
7	5298	145	72	750	4331
8	6573	109	285	2379	3800
9	6711	218	275	1304	4914
10	6520	271	440	532	5277
11	3666	164	114	892	2496
12	3409	130	26	300	2953
13	8597	559	617	1051	6370
14	1855	47	111	13	1684
15	2034	26	73	42	1892
Totaal	73956	2129	3735	11261	56829

1) Teteringen (Zuiderhout 35 aanleun + 132 verzorging en 72 Maria Raboni)

Bijlage 6b. Gegevens woonomgeving 2006

Criteria Woonomgeving	Feiten 2002	Meningen Woonomgeving 2006		
	aanwezigheid aantal voorzieningen 2002	beleving ongeschiktheid woonomgeving ouderen	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006
Woongbied				
1 Prinsenbeek	5	10%	1%	-5%
2 Haagse Beemden NW	5	10%	1%	3%
3 Haagse Beemden ZO	4	13%	-2%	-2%
4 Hoge Vucht	5	14%	-3%	2%
5 Belcrum/Doornboslinie	3	8%	3%	7%
6 Teteringen	4	10%	1%	-2%
7 Tuinzigt/Westerpark	4	21%	-10%	-2%
8 Centrum	5	16%	-5%	-5%
9 Brabantpark/Heusdenhout	5	9%	2%	-3%
10 Princenhage/Heuvel	5	13%	-2%	5%
11 Boeimeer/Ruitersbos	3	9%	2%	-1%
12 Zandberg/Sportpark	4	10%	1%	-3%
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	5	4%	7%	3%
14 Ulvenhout	5	8%	3%	-2%
15 Bavel	5	8%	3%	-1%
Breda Totaal	4,5	11%	0%	-2%

Meningen 2006					
onveilig voelen		onprettig wonen		toegankelijkheid gebouwen	
ouderen die zich onveilig voelen in de buurt	ten opzichte van de norm	ouderen die aangeven in een onprettige buurt te wonen	ten opzichte van de norm	ouderen die ten opzichte van de norm vier gebouwen beperkt vinden	ten opzichte van de norm
5%	9%	0%	1%	2%	-1%
23%	-9%	0%	1%	0%	1%
16%	-2%	0%	1%	2%	-1%
18%	-4%	6%	-5%	0%	1%
16%	-2%	0%	1%	1%	1%
9%	5%	1%	0%	2%	-1%
18%	-4%	0%	1%	2%	-1%
24%	-10%	1%	0%	1%	1%
14%	0%	0%	1%	1%	1%
13%	1%	1%	0%	1%	0%
15%	-1%	0%	1%	1%	0%
12%	2%	0%	1%	3%	-2%
10%	4%	0%	1%	1%	1%
11%	3%	0%	1%	0%	1%
8%	6%	0%	1%	1%	0%
14%		1%		1%	

Bijlage 6c. Gegevens zorg en welzijn 2006

Criteria Welzijn/zorg	Felten zorg															
	aantal zorgvoorzieningen 2002			behoefte aan zorg				ouderen hulp nodig			ouderen extra hulp nodig			ouderen en zelfstandig wonen		
	wonen/zorg (max 3) 2002	ontmoeting (max 5) 2002	medisch (max 4) 2002	behoefte aan zorg arrang. 2006	behoefte aan zorg arrang. 2020	saldo aanbod- behoefte arrangement 2006	saldo aanbod- behoefte arrangement 2020	% ouderen die vinden dat ze hulp nodig hebben	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006	% ouderen die vinden dat ze extra hulp nodig hebben	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006	% ouderen die problemen verwachten met zelfstandig wonen	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006
Woongebied																
1 Prinsenbeek	1	3	3	419	559	73	-66	22%	-2%	-10%	2%	1%	-3%	24%	-4%	5%
2 Haagse Beemden NW	2	4	3	333	625	-18	-310	17%	3%	5%	1%	2%	2%	15%	5%	5%
3 Haagse Beemden ZO	0	3	3	95	330	70	-165	2%	18%	11%	0%	3%	7%	29%	-9%	3%
4 Hoge Vucht	1	4	3	751	742	-98	-90	17%	3%	5%	2%	1%	0%	23%	-3%	-3%
5 Belcrum/Doornboslinie	0	4	3	278	400	-67	-189	22%	-2%	0%	2%	1%	5%	30%	-10%	7%
6 Teteringen	0	2	3	290	372	185	104	20%	0%	-9%	8%	-5%	-9%	15%	5%	8%
7 Tuinzigt/Westerpark	1	3	3	369	506	8	-129	25%	-5%	-3%	5%	-2%	-5%	25%	-5%	0%
8 Centrum	2	3	3	457	679	309	87	26%	-6%	-2%	2%	1%	4%	20%	0%	-1%
9 Brabantpark/Heusdenhout	2	4	3	808	764	-73	-28	17%	3%	9%	3%	0%	0%	11%	9%	-15%
10 Princenhage/Heuvel	2	4	3	614	650	348	311	18%	2%	3%	5%	-2%	0%	21%	-1%	1%
11 Boeimeer/Ruitersbos	2	4	2	640	404	-27	210	32%	-12%	-4%	0%	3%	7%	26%	-6%	-1%
12 Zandberg/Sportpark	1	3	3	311	340	-25	-54	19%	1%	-6%	0%	3%	-2%	17%	3%	4%
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	1	4	4	1236	949	-134	153	22%	-2%	-1%	4%	-1%	3%	19%	1%	-1%
14 Ulvenhout	1	3	3	273	226	-46	1	8%	12%	7%	1%	2%	-3%	16%	4%	10%
15 Bavel	0	4	3	182	365	50	-133	14%	6%	-2%	3%	0%	-5%	24%	-4%	4%
Breda Totaal	1,1	3,5	3,0	7057	7911	554	-300	20%		2%	3%		2%	20%		1%
Norm Breda																

Criteria Welzijn/zorg	Feiten Welzijn				Meningen Welzijn 2006					
	Ouderen op bijstandsniveau 2005			activiteitencentra 2002	ouderen som/vaak eenzaam			laag inkomen		
	% ouderen op bijstandsniveau 2006	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002- 2005	2 of meer activiteiten centra aanwezig	ouderen die vinden dat ze eenzaam zijn > score 3	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006	ouderen die vinden dat ze een laag inkomen hebben	ten opzichte van de norm	Ontwikkeling 2002-2006
Woongebied										
1 Prinsenbeek	4%	6%	4%	3	8%	8%	10%	21%	5%	6%
2 Haagse Beemden NW	13%	-4%	-3%	5	8%	8%	2%	25%	1%	-3%
3 Haagse Beemden ZO	13%	-4%	-2%	2	12%	4%	5%	16%	10%	9%
4 Hoge Vucht	16%	-7%	-3%	5	15%	1%	9%	40%	-14%	-12%
5 Belcrum/Doornboslinie	14%	-5%	-2%	4	18%	-2%	3%	36%	-10%	-4%
6 Teteringen	4%	5%	8%	1	12%	4%	-2%	19%	7%	-3%
7 Tuinzigt/Westerpark	15%	-6%	-2%	2	23%	-7%	-6%	43%	-17%	4%
8 Centrum	14%	-5%	-1%	3	23%	-7%	-2%	24%	2%	6%
9 Brabantpark/Heusdenhout	10%	-1%	2%	5	13%	3%	9%	27%	-1%	8%
10 Princenhage/Heuvel	14%	-5%	-1%	6	24%	-8%	-7%	33%	-7%	-2%
11 Boeimeer/Ruitersbos	6%	4%	6%	4	11%	5%	3%	18%	8%	-2%
12 Zandberg/Sportpark	5%	5%	7%	3	22%	-6%	-12%	20%	6%	-1%
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei	5%	4%	7%	5	20%	-4%	-8%	14%	12%	6%
14 Ulvenhout	3%	7%	8%	1	16%	0%	-12%	27%	-1%	-9%
15 Bavel	5%	5%	7%	6	8%	8%	10%	35%	-9%	-25%
Breda Totaal	9%		nvt 1)	3,7	16%		2%	26%		-1%
Norm Breda	9%			2	16%			26%		

Bijlage 7. Bevolkingsgegevens woongebieden 2006 en 2020

Woongebied	Bevolking 2006	0-54 jaar	55-64 jaar	65-74 jaar	75 jaar e.o.	Totaal
1 Prinsenbeek		7302	1562	1053	668	10585
2 Haagse Beemden NW		15405	1336	757	485	17983
3 Haagse Beemden ZO		8584	923	218	88	9813
4 Hoge Vucht (incl. 1001)		10927	1731	1613	1295	15566
5 Belcrum/Doornboslinie		5508	735	484	416	7143
6 Teteringen (incl. 909)		4402	959	690	493	6544
7 Tuinzigt/Westerpark		9906	1154	791	552	12403
8 Centrum		8919	1095	724	755	11493
9 Brabantpark/Heusdenhout		10205	1674	1418	1444	14741
10 Princenhage/Heuvel		10071	1849	1109	945	13974
11 Boeimeer/Ruitersbos		4974	966	721	1181	7842
12 Zandberg/Sportpark		6643	859	387	498	8387
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei		12536	2400	1965	2228	19129
14 Ulvenhout		2681	728	562	464	4435
15 Bavel (incl. 709)		4208	861	512	242	5823
Breda Totaal		122271	18832	13004	11754	165861
Buitengebied		2818	678	384	228	4108

Woongebied	Bevolking 2020	0-54 jaar	55-64 jaar	65-74 jaar	75 jaar e.o.	Totaal
1 Prinsenbeek		6868	1227	993	842	9930
2 Haagse Beemden NW		10763	1993	1344	853	14953
3 Haagse Beemden ZO		5799	1098	803	412	8112
4 Hoge Vucht (incl. 1001)		11547	2044	1658	1345	16594
5 Belcrum/Doornboslinie		10850	1882	1472	857	15061
6 Teteringen (incl. 909)		7087	1147	945	691	9870
7 Tuinzigt/Westerpark		8397	1366	1074	782	11619
8 Centrum		8930	1602	1390	977	12899
9 Brabantpark/Heusdenhout		10666	1821	1486	1272	15245
10 Princenhage/Heuvel		10842	1910	1645	1190	15587
11 Boeimeer/Ruitersbos		5521	981	817	684	8003
12 Zandberg/Sportpark		5940	1058	863	572	8433
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei		13901	2394	1998	1709	20002
14 Ulvenhout		2845	516	438	411	4210
15 Bavel (incl. 709)		8247	1312	993	638	11190
Breda Totaal		128203	22351	17919	13235	181708
Buitengebied		3125	613	532	378	4648

Bijlage 8. Nieuwbouw woningen 2002- 2006

Nieuwbouwwoningen 2002 t/m 2005

Woongebied	Capaciteit Bijzondere woon- gebouwen	aanleun- woning (specifiek)	steunpunt- woning (specifiek)	ouderen- woning (bestemd)	kleine eengezins woning (bestemd)	ouderenflat (bestemd)	flat met lift (mogelijk)	begane- grond- woning in flat (mogelijk)	patio (mogelijk)	geen (aanpas- baar)	Totaal Nieuwbouw 2002 t/m 2005	Gewogen naar geschikt- heid voor ouderen	Totaal aantal woningen per 31-12- 2005
Weging	3	2,5	2,5	2	2	2	1,5	1,5	1,5	1			
0 Buitengebieden									1	88	89	89,5	1714
1 Prinsenbeek							25			75	100	112,5	4177
2 Haagse Beemden NW							230			197	427	542	7011
3 Haagse Beemden ZO							30			7	37	52	3833
4 Hoge Vucht	66	18		3		44				2	133	339	7088
5 Belcrum/Doornbos-Linie				12		63	69			84	228	337,5	3159
6 Teteringen							58	14	20	211	303	349	2373
7 Tuinzigt/Westerpark							21			40	61	71,5	5302
8 Centrum	15		82				398			82	577	929	6587
9 Brabantpark/Heusdenhout							28			60	88	102	6711
10 Princenhage/Heuvel		74					62	20		121	277	429	6520
11 Boeimeer/Ruitersbos							133	19		55	207	283	3666
12 Zandberg/Sportpark							15	7	5	116	143	156,5	3409
13 Ginneken/Ypelaar/Blauwe Kei		38			121		39		16	391	605	810,5	8599
14 Ulvenhout										9	9	9	1855
15 Bavel				6		6	8	6		5	31	50	2034
Totaal		130	82	21	121	113	1116	66	42	1543	3315	4419	74038

Bijlage 9. Bereik activiteiten SOB 2002-2005

Ontwikkeling zorg en welzijn in woongebieden 2002-2005

Woongebieden	Kwetsbare ouderen				Bereik SOB alle ouderen				Bereik SOB kwetsbare ouderen			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Buitengebieden*	15,1	19,4		16,2	7,1	8,8		7,2	14,5	20,0		19,5
1. Prinsenbeek	19,3	18,9	20,3	20,9	7,1	6,1	7,1	6,8	15,9	14,2	18,4	18,5
2. Haagse Beemden NW	46,2	31,5	36,9	36,0	14,5	13,4	17,0	14,9	27,1	28,5	27,4	25,9
3. Haagse Beemden ZO	23,0	21,0	26,0	24,0	4,7	4,8	4,8	5,4	10,2	11,6	9,5	12,1
4. Hoge Vucht	43,3	37,3	43,9	45,1	13,2	13,7	14,8	13,6	19,1	20,8	20,5	20,2
5. Belcrum/D.bos-Linie	32,8	33,8	41,2	42,8	12,2	14,8	13,1	13,0	23,2	25,6	19,5	19,2
6. Teteringen	19,8	17,1	19,6	20,7	8,2	8,0	7,7	8,7	21,9	24,7	24,0	29,1
7. Tuinzigt/Westerpark	34,1	36,2	41,9	41,4	12,2	10,1	10,7	10,3	20,2	17,5	15,3	15,5
8. Centrum	38,3	36,4	39,3	38,2	10,5	11,2	11,8	10,9	18,3	21,1	19,0	17,8
9. B.park/H.hout	36,0	35,1	39,0	39,5	15,4	15,8	15,9	13,8	24,5	27,2	26,3	23,2
10. Princenhage/Heuvel	38,7	33,0	38,9	39,0	12,2	12,4	12,9	12,7	19,9	23,0	22,3	22,9
11. Boeimeer/Ruitersbos	39,2	37,4	36,1	39,2	17,3	17,6	17,3	15,0	32,9	32,8	34,1	28,8
12. Zandberg/Sportpark	31,8	31,7	32,1	30,2	10,8	11,1	12,1	9,1	19,0	19,1	23,2	19,5
13. Gin/Ijpe/r/Bi. Kei	35,7	32,9	35,1	34,2	14,0	15,0	15,9	13,9	33,7	28,5	27,9	25,7
14. Ulvenhout	23,6	22,0	23,7	24,0	11,7	12,9	13,2	14,0	25,8	29,9	29,4	32,1
15. Bavel	20,2	18,9	20,8	20,4	10,6	10,6	11,9	12,3	28,3	30,0	32,1	31,8
Breda												
Breda	34,0	31,2	34,7	34,2	12,8	13,0	13,2	12,1	22,6	24,5	23,7	22,6

Indexcijfers 2004 en 2004 (2003=100) voor ontwikkeling zorg en welzijn in woongebieden

Woongebieden	Kwetsbare ouderen			Bereik SOB alle ouderen			Bereik SOB kwetsbare			
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	
Buitengebieden*										
1. Prinsenbeek		98	105	108	86	100	96	89	116	116
2. Haagse Beemden NW		68	80	78	93	118	103	105	101	96
3. Haagse Beemden ZO		91	113	104	103	103	116	114	94	119
4. Hoge Vucht		86	102	104	104	112	103	109	107	106
5. Belcrum/Doornbos-Linie		103	126	130	121	108	107	111	84	83
6. Teteringen		86	99	105	98	94	106	113	109	133
7. Tuinzigt/Westerpark		106	123	121	82	87	84	87	76	77
8. Centrum		95	103	100	106	112	103	115	104	97
9. Brabantpark/Heusdenhout		97	108	110	103	104	90	111	107	95
10. Princenhage/Heuvel		85	101	101	101	106	104	115	112	115
11. Boeimeer/Ruitersbos		95	92	100	101	100	87	100	104	88
12. Zandberg/Sportpark		100	101	95	102	112	84	101	122	103
13. Ginneken/Ijpeelaar/Bi. Kei		92	98	96	107	114	99	85	83	76
14. Ulvenhout		93	100	102	110	113	120	116	114	124
15. Bavel		94	103	101	100	112	116	106	113	112
Breda		92	102	101	102	103	95	108	105	100

